

PROGRAM ZAKONODAVNE REFORME U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA

- USKLADIVANJE SA MEĐUNARODNIM STANDARDIMA -

Pregled za Republiku Crnu Goru

Program zakonodavne reforme je nastao u okviru projekta Inicijativa podrške Ministarstvu za ljudska i manjinska prava koji je podržan od strane Ministarstva spoljnih poslova Danske i sproveden u saradnji Ministarstva za ljudska i manjinska prava državne zajednice Srbija i Crna Gora, Danskog instituta za ljudska prava i Evropskog centra za manjinska pitanja.

ČLANOVI PROJEKTNE GRUPE ZA IZRADU PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME

Jelena Marković, Pomoćnik ministra, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Mersad Mujević, Pomoćnik ministra, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Rifat Rastoder, Potpredsjednik Parlamenta Republike Crne Gore
Ljiljana Lučić, predstavnik Skupštine Državne zajednice Srbija i Crna Gora
Goran Tokić, Sektor za ekstradicije i međunarodno pravnu pomoć, Viši savjetnik–rukovodilac krivičnog odjeljenja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Željko Tomović, Savjetnik Ministra, Ministarstvo pravde Republike Crne Gore
Smilja Krneta, Viši savjetnik, Ministarstvo prosvjete i sporta Republike Srbije
Rajko Atanacković, Viši pravni savjetnik, Ministarstvo pravde Republike Srbije

ČLANOVI RADNE GRUPE ZA IZRADU PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME

Rifat Rastoder, Potpredsjednik Parlamenta Republike Crne Gore
Mersad Mujević, Pomoćnik ministra, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore
Željko Tomović, Savjetnik Ministra, Ministarstvo pravde Republike Crne Gore
Željko Rutović, Ministarstvo kulture i medija Republike Crne Gore
Rajko Markuš, Ministarstvo kulture i medija Republike Crne Gore
Nada Vukanić, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Crne Gore
Snežana Mijušković, Ministarstvo rada i socijalnog staranja Republike Crne Gore
Aleksandar Moštrokol, Ministarstvo inostranih poslova Republike Crne Gore
Ljiljana Janković, Ministarstvo inostranih poslova Republike Crne Gore
Igor Martinović, Ministarstvo za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije Republike Crne Gore
Dragica Anđelić, Ministarstvo prosvjete i nauke Republike Crne Gore
Marina Đerekarac, Ministarstvo kulture i medija
Slobodanka Krivokapić, Ministarstvo zdravlja Republike Crne Gore
Vjera Šoć, Ministarstvo rada i socijalnog staranja Republike Crne Gore
Nevenka Mugoša, Ministarstvo pravde Republike
Anđa Backović, Zavod za školstvo Republike Crne Gore
Vesna Todorović, Tehnički sekretar radne grupe

SADRŽAJ

UVOD.....	5
1. PRAVO NA ŽIVOT	8
2. NEPOVREDIVOST FIZIČKOG I PSIHIČKOG INTEGRITETA.....	10
3. ZABRANA ROPSTVA, POLOŽAJA SLIČNOG ROPSTVU I PRINUDNOG RADA	12
4. PRAVO NA SLOBODU I BEZBJEDNOST	15
5. PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE	19
6. PRAVO NA PRAVNO SREDSTVO	22
7. ZABRANA DISKRIMINACIJE	24
8. PRETPOSTAVKA O NEVINOSTI	27
9. ZABRANA RETROAKTIVNOSTI, KAŽNJAVANJE SAMO NA OSNOVU ZAKONA	29
10. NE BIS IN IDEM	31
11. PRAVO NA REHABILITACIJU I NAKNADU ŠTETE ZA POGREŠNU OSUDU U KRIVIČNOM POSTUPKU.....	33
12. PRAVO NA IMOVINU	35
13. PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I PORODIČNOG ŽIVOTA.....	38
14. PRAVO NA SKLAPANJE BRAKA	40
15. SLOBODA MISLI, SAVJESTI I VJEROISPOVJESTI.....	42
16. VJERSKE ZAJEDNICE	44
17. PRIGOVOR SAVJESTI	46
18. SLOBODA MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA	49
19. SLOBODA MEDIJA	51
20. SLOBODA OKUPLJANJA	53
21. SLOBODA UDRUŽIVANJA.....	55
22. PRAVO NA SLOBODNE IZBORE	57
23. PRAVO NA PETICIJU	59
24. DRŽAVLJANSTVO.....	61
25. PUNOLJETSTVO	63
26. PRAVO NA SLOBODU KRETANJA.....	65
27. PRAVO NA UTOČIŠTE U DRŽAVNOJ ZAJEDNICI SRBIJA I CRNA GORA....	67
28. POSEBNA ZAŠTITA PORODICE, MAJKE I DJETETA	69
29. PRAVO NA RAD	71
30. PRAVO NA ŠTRAJK	75
31. SOCIJALNO OBEZBJEĐENJE I SOCIJALNO OSIGURANJE.....	77
32. PRAVO NA OBRAZOVANJE	79
33. SLOBODA NAUČNOG I UMJETNIČKOG STVARANJA	81
34. PRAVO NA ZAŠTITU ZDRAVLJA	85
35. ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA.....	89
PRAVA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA	92
36. SLOBODA IZRAŽAVANJA NACIONALNOG IDENTITETA	92
37. ZABRANA DISKRIMINACIJE	94
38. ZABRANA NASILNE ASIMILACIJE.....	96
39. ZABRANA IZAŽIVANJA RASNE, NACIONALNE I VJERSKE MRŽNJE	98
40. PRAVO NA OČUVANJE POSEBNOSTI	100
41. PRAVO NA UDRUŽIVANJE.....	102
42. SARADNJA SA SUNARODNICIMA U DRUGIM DRŽAVAMA.....	104
43. UNAPREĐIVANJE USLOVA ŽIVOTA	106
44. RAZVIJANJE DUHA TOLERANCIJE	108
IMPLEMENTACIJA PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME	110
PROGRAM ZAKONODAVNE REFORME	112

Srbija i Crna Gora

Inicijativa podrške Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Evropski centar za manjinska pitanja i Danski institut za ljudska prava

UVOD

Zajednički projekat Evropskog centra za manjinska pitanja, Danskog instituta za ljudska prava i Ministarstva za manjine i ljudska prava Srbije i Crne Gore ima za cilj da unaprijedi nacionalni zakonodavni okvir i da proizvede održiv mehanizam izvještavanja i praćenja usaglašenosti propisa sa međunarodnim standardima. Projekat nastoji da poboljša ostvarivanje i poštovanje ljudskih i manjinskih prava u skladu sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama i međunarodnim standardima. Ovaj proces će takođe doprinijeti većoj usaglašenosti pravnog poretka u Srbiji i Crnoj Gori sa poretkom u Evropskoj Uniji.

Zakonodavni pregled je jedna od tri komponente projektne strategije, zajedno sa izvještavanjem međunarodnim telima i praćenjem i izradom strateškog plana.

Komponente projekta veoma se dobro uklapaju u kriterijum usaglašenosti u odnosu na proces pristupa Evropskoj Uniji.

Zakonodavna reforma - ciljevi i rezultati

Cilj zakonodavne reforme je da se postigne usaglašenost zakonodavstva koje se odnosi na ljudska i manjinska prava u obje Republike i ustanovi efikasan proces zakonodavne reforme.

Program zakonodavne reforme će doprinijeti:

- izradi kataloga zakona koje je potrebno usaglasiti;
- uspostavljanju strukture potrebne za proces zakonodavne reforme na nivou Državne zajednice kao i na nivou država članica i
- razvijanju strategije podizanja nivoa svijesti.

Zakonodavna reforma - struktura i proces

Projektna grupa i radne grupe za svaku Republiku posebno izradile su Program zakonodavne reforme prema modelu i metodologiji koji su bliže objašnjeni dalje u tekstu.

Program zakonodavne reforme predstavlja **katalog zakona** koje treba harmonizovati sa obavezama Državne zajednice, država članica i međunarodnim obavezama i koji je izrađen kao rezultat rada radnih grupa za Srbiju i za Crnu Goru.

Napominjemo da je dio koji se odnosi na prava pripadnika nacionalnih manjina obrađen kao jedna cjelina, s obzirom na specifičnost i međusobnu povezanost manjinskih prava.

Na kraju procesa zakonodavne reforme, razmatra se i **strategija podizanja nivoa svesti građana** o značaju poštovanja i unapređenja ljudskih prava kroz plan Implementacije programa zakonodavne reforme.

Pregled - tabela

Strana 1

Kolona 1	Kolona 2	Kolona 3	Kolona 4	
			Međunarodni dokumenti (UN, SE i EU)	
Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama Ustav Republike Srbije / Ustav Republike Crne Gore	Prava	Zakonodavstvo	Ratifikovani	Potpisani i drugi

Strana 2

Kolona 5	Kolona 6	Kolona 7	Kolona 8
Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni

Kolona 1

Predstavlja polaznu tačku u radu na programu zakonodavne reforme u cilju identifikovanja prava - Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora i Povelja o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama. Ustav Republike Srbije i Ustav Republike Crne Gore su takođe dio ove kolone, s obzirom da predstavljaju najviše pravne akte u Republikama koji definišu navedena prava.

Kolona 2

Predstavlja listu individualnih prava definisanih i izlistanih po kriterijumu koji je korišćen u Povelji o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama. Svako individualno pravo povezano je i sa članom Povelje i članom Ustava Republike Srbije / Ustava Republike Crne Gore u kome je definisano. Svakom pravu dat je broj radi lakšeg praćenja Programa (od 1-44).

Kolona 3

Predstavlja listu relevantnih zakonskih propisa koji se odnose na svako definisano pravo. U ovoj koloni navedeno je:

-Savezno zakonodavstvo (koje je na snazi na nivou Državne zajednice, a usvojeno je pre konstituisanja Državne zajednice Srbija i Crna Gora, 4. februara 2003. godine),

-Zakonodavstvo na nivou Državne zajednice (zakonodavstvo usvojeno nakon konstituisanja Državne zajednice, 4. februara 2003. godine) i
-Republičko zakonodavstvo (koje je na snazi u Republici Srbiji i u Republici Crnoj Gori).

Kolona 4

Predstavlja listu međunarodnih dokumenata Ujedinjenih Nacija, Saveta Evrope, Evropske Unije i druge međunarodne dokumente koji se odnose na svako definisano pravo i podijeljena je u dvije podkolone:

A - ratifikovane (koji su dio nacionalnog zakonodavstva) i

B - potpisane i druge (koji nisu ratifikovani, ali su od značaja za određeno pravo).

Kolona 5

Predstavlja probleme i praznine u zakonodavstvu koji su identifikovani sprovođenjem analize "pravo po pravo", upoređujući svako pravo koje je navedeno u koloni 2 sa Ustavom Republike Srbije / Ustavom Republike Crne Gore, važećim zakonodavstvom i međunarodnim standardima. Svakom definisanom problemu dat je broj radi lakšeg povezivanja sa relevantnim zakonom i snalaženja u Katalogu zakona.

Kolona 6

U cilju prevazilaženja definisanih problema i praznina u zakonodavstvu i postizanja saglasnosti sa međunarodnim standardima, date su preporuke za rješenje tih problema i praznina (npr. koji zakoni treba da budu izmijenjeni ili koje je nove zakone neophodno donijeti).

Kolona 7

Tamo gde je to cjelishodno, moguće je uzeti u obzir i najbolje prakse kako bi se preporučila najadekvatnija rješenja definisanih problema i praznina.

Kolona 8

Predstavlja zakone u kojima je potrebna intervencija u cilju njihove harmonizacije sa međunarodnim standardima.

Implementacija programa zakonodavne reforme

Na osnovu kolone 8 – Zakoni - izlistani su zakoni koji predstavljaju Katalog zakona, dat na kraju Prvog dela Programa. Svaki od izlistanih zakona povezan je sa brojevima identifikovanih problema/praznina iz kolone broj 2.

Za svaki Zakon definisan je ovlašćeni predlagač i nosilac posla izmene i dopune ili donošenja novog za

Osnova	Prava	Zakonodavstvo ¹	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>1. PRAVO NA ŽIVOT</p> <p>Član 11</p> <p>Član 21</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/03, 13/04), član: 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 434, 440, 442 • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (Sl.list RCG 25/94, 29/94, 69/03, 65/04) • Zakon o uslovima i postupku za prekid trudnoće (Sl.list SRCG 29/79, 31/79) • Zakon o policiji (Sl.list SRCG 28/05) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 3 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 6 • Drugi fakultativni protokol o građanskim i političkim pravima - ukidanje smrtne kazne - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 2, protokol 6 i protokol 13 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Konvencija o pravima djeteta - UN - čl 6 	<ul style="list-style-type: none"> • Povelja o osnovnim pravima u EU

¹ U zagradi je naveden broj Sl. lista u kome je objavljen osnovni tekst, a zatim izmjene i dopune zakona

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>1. Smrtna kazna – Iako je smrtna kazna ukinuta Krivičnim zakonikom RCG još uvek formalno nije do kraja ispunila svoju obavezu ukidanja smrtne kazne, jer se u Ustavu RCG (čl. 21. st.2) i dalje dozvoljava propisivanje smrtne kazne. Međutim, ova pravna neusklađenost ne bi trebalo da ima pravne posledice, s obzirom da su odredbe Povelje i ratifikovanih međunarodnih ugovora neposredno primjenjive.</p>	<p>- Usklađivanje Ustava</p>	<p>U daljem tekstu ove analize nisu davane pozitivne ocjene postojećeg normativnog osnova za zaštitu ljudskih prava jer je u pitanju progresivna materija koja zahtijeva odgovarajući kontinuiran pristup i stalno dograđivanje normativnog sistema. Prikazani su samo osnovni nedostaci normativnog (ustavnog, zakonskog i podzakonskog) sistema.</p>	<p>Ustav Republike Crne Gore</p>
<p>2. Odredbe o zaštiti prava na život neophodno je sagledati sa aspekta borbe protiv terorizma, što je obiman zakonodavni zahvat.</p>	<p>- Dopuniti u tom smislu KZ, ZKP, Zakon o nacionalnoj agenciji za bezbjednost, Zakon o policiji i druge posebne zakone iz te oblasti.</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku Krivični zakonik Zakon o nacionalnoj agenciji za bezbjednost Zakon o policiji</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>2. NEPOVREDIVOST FIZIČKOG I PSIHIČKOG INTEGRITETA</p> <p>Član 12</p> <p>Član 20, 24</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04), član: 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 166, 167, 168, 327, 328, 329, 330, 332, 334, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 334, 345, 347, 348 • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.list RCG 71/03, 7/04) • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (Sl.list RCG 25/94, 29/94, 69/2003, 65/04), član 15, 14a, 14b • Zakon o zaštiti svjedoka (Sl.list RCG 65/04) • Zakon o policiji (Sl.list SRCG 28/05) • Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti (Sl.list RCG 79/04, 2/05) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 5 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 7, 10 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 3 • Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka - UN • Evropska konvencija o sprječavanju mučenja i nehumanih ili ponižavajućih kazni i postupaka - SE • Konvencija o pravima djeteta - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Opcioni protokol uz Konvenciju UN protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni ili postupaka - UN

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>3. Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti ne uređuje ovlašćenja i odgovornost vlasti za zanemarivanje i zapuštanje (zapostavljanje) maloljetnika.</p>	<p>- Uvesti odgovornost lokalnih vlasti za zanemarivanje i zapuštanje maloljetnika u skladu sa preporukama i praksom Adekvatna zaštita maloljetnika od zanemarivanja i zapuštanja</p>	<p>Presude Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu: - A. protiv UK - Z. protiv UK</p>	<p>Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti</p>
<p>4. Krivični zakonik Republike Crne Gore, član 167.</p> <p>- Definicija krivičnog djela mučenja nije usklađena sa međunarodnim pravom. Konkretno, izazivanje patnje kao krajnji cilj mučenja nije elemenat krivičnog djela.</p>	<p>- Izmijeniti i dopuniti član 167 KZ RCG</p>	<p>Prijedlog izmjena i dopuna KZa je pripremljen ali navedeni elemenat nije obuhvaćen.</p>	<p>Krivični zakonik Republike Crne Gore</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>3.ZABRANA ROPSTVA, POLOŽAJA SLIČNOG ROPSTVU I PRINUDNOG RADA</p> <p>Član 13</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04) (Protivpravno lišenje slobode-član 162) - član 444, 445, 446 • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.list RCG 71/03, 7/04) • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (Sl.list RCG 25/94, 29/94, 69/03, 65/04) • Zakon o radu (Sl.list RCG 43/03, 79/04, 24/06, 25/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 4 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 8 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 4 • Konvencija o ropstvu - UN + dva protokola • Protokol o izmjenama i dopunama Konvencije o ropstvu "Službeni list FNRJ - Međunarodni ugovori", broj: 6/55, • Protokol o izmjenama i dopunama Konvencije o ropstvu "Službeni list FNRJ - Međunarodni ugovori", broj: 4/56, • Konvencija o suzbijanju i ukidanju trgovine licima i eksploatacije prostituisanja drugih - UN • Međunarodna konvencija o suzbijanju trgovine ženama i djecom - UN • Međunarodna konvencija o suzbijanju trgovina bijelim robljem - UN • Dopunska konvencija o ukidanju ropstva, trgovine robljem i ustanova i praksi sličnih ropstvu - UN • Konvencija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala sa dopunskim protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima naročito ženama i djecom - UN • Konvencija o prinudnom radu br. 29- UN • Konvencija o pravima djeteta sa Protokolom - UN • Konvencija MOR 182 o najgorim oblicima dječijeg rada i preporuke MOR broj 190 o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dječijeg rada - MOR • Opcioni protokol uz Konvenciju o pravima djece koji se odnosi na prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija o ostvarivanju dječjih prava - SE • Rezolucija EU o doprinosu civilnog društva nalaženju nestale ili seksualno zloupotrijebljene djece - EU • Konvencija o borbi protiv trgovine ljudskim bićima - SE

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
			<ul style="list-style-type: none"> • Opcioni protokol uz Konvenciju o pravima djece koji se odnosi na uključivanje djece u oružane sukobe - UN • Konvencija o noćnom radu djece u industriji - MOR-K-90 • Konvencija o minimalnim godinama starosti za zasnivanje radnog odnosa - MOR-K-138 • Konvencija o minimalnim godinama starosti za zapošljavanje na podzemnim radovima u rudnicima - MOR-K-123 • Preporuka o minimalnim godinama života za zapošljavanje na podzemnim radovima u rudnicima - MOR-P-124 • Preporuka o uslovima zapošljavanja omladine na podzemnim radovima u rudnicima - MOR-P-125 • Preporuka koja se odnosi na minimalne godine starosti za zaposlenje na podzemnim radovima u rudnicima uglja - MOR-P-96 • Konvencija koja se odnosi na minimalne godine starosti za prijem na ribarski posao - MOR-K-112 • Konvencija o obaveznom ljekarskom pregledu djece i mladića zaposlenih na brodovima - MOR-K-16 • Konvencija o utvrđivanju minimuma godina starosti za prijem djece na pomorske radove - MOR-K-58 • Drugi protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom -UN 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korištene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>5. Ustav Republike Crne Gore ne sadrži zabranu ropstva.</p>	<p>- Dopuna Ustava Republike Crne Gore</p>		<p>Ustav Republike Crne Gore</p>
<p>6. Zakonom razgraničiti prinudni rad od obaveznog rada.</p>	<p>- Usvojiti dopune Zakona o radu a razmotriti i usvajanje novog zakona kojim bi ova odredba bila razrađena u raznim oblastima ili dopuniti posebne zakone</p>		<p>Zakon o radu</p>
<p>7. Zakonske odredbe o zaštiti na radu nisu usklađene sa potrebama. Razgraničenje odgovornosti između poslodavca i zaposlenog.</p>	<p>- Usvojiti dopune Zakona o radu a razmotriti i usvajanje novog zakona kojim bi ova odredba bila razrađena u raznim oblastima ili dopuniti posebne zakone</p> <p>- Donji nivo starosti za lica na koja se odnosi radna obaveza povećati na 18. godina a uz to isključiti i lica koja zbog bolesti ili posebnoga stanja u kojem se nalaze nijesu u mogućnosti da ispune ovu obavezu</p>		<p>Zakon o radu</p>
<p>8. Zakon o odbrani propisuje radnu obavezu ali nije propisana dužina trajanja radne obaveze za vrijeme vanrednog stanja, neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja, što stvara prostor za proizvoljno određivanje trajanja radne obaveze građana u vrijeme ratnog stanja.</p>	<p>- Dopuniti Zakon o odbrani</p> <p>- Konvencija MOR br. 29 o prinudnom radu propisuje maksimalan period od 60 dana u periodu od 12 meseci kao vrijeme tokom kojeg lice može biti primorano na prinudan ili obavezan rad</p>		<p>Zakon o odbrani</p>
<p>9. Čl. 24 Zakon o odbrani kojim se propisuje radna obaveza za sve radno sposobne građane koji su navršili 15 godina života, što nije u skladu sa čl. 11 Konvencije MOR br. 29 o prinudnom radu.</p>	<p>- Treba uskladiti čl. 24 Zakona o odbrani sa čl. 11 Konvencije MOR o prinudnom radu, koji predviđa da se prinudnom radu mogu podvrgnuti samo stariji od 18 i mlađi od 45 godina života</p>		<p>Zakon o odbrani</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>4. PRAVO NA SLOBODU I BEZBJEDNOST</p> <p>Član 14</p> <p>Član 22, 23</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o putnim ispravama jugoslovenskih državljana (Sl.list SRJ 33/96, 46/96, 12/98, 16/99, 35/99, 44/99, 15/00, 7/01, 71/01, 23/02, 53/02, 68/02, 5/03) • Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koje ugrožavaju cijelu zemlju (Sl. list SRJ 46/96, 12/98, 37/02) • Zakon o kretanju i boravku stranaca (Sl.list Srbije i Crne Gore, 12/05) • Zakon o saradnji Srbije i Crne Gore sa Međunarodnim tribunalom za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (Sl.list Srbije i Crne Gore, 16/03) • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/03, 13/04) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.list RCG 71/03, 7/04) • Zakon o prekršajima (Sl.list RCG 25/94, 29/94, 48/99) • Zakon o vanparničnom postupku (Sl.list SRCG 27/06) • Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Sl.list RCG 39/04) • Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (Sl.list SRCG 32/05) • Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima (Sl.list RCG 72/05) • Zakon o nadzoru državne granice (Sl.list RCG 71/05) • Zakon o policiji (Sl.list RCG 28/05) • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (Sl.list RCG 25/94, 29/94, 69/03, 65/04) • Zakon o zaštiti svjedoka (Sl.list RCG 65/04) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 3, 9 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 9, čl 14 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 5, protokol 4, čl 1, 2, 3 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Evropska konvencija o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima - SE • Evropska konvencija o transferu osuđenih lica – SE • Evropska konvencija o međunarodnom važenju krivičnih presuda - SE 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>10. Ustav RCG sadrži nedostatke u razlikovanju pojmova lice lišeno slobode i uhapšeni.</p>	<p>- Izmijeniti Ustav RCG i pojam lišenje slobode postaviti kao opšti pojam unutar kojega su zadržavanje, pritvor i izdržavanje kazne zatvora itd.</p>		<p>Ustav Republike Crne Gore</p>
<p>11. U Republici Crnoj Gori nije precizno uređeno pitanje ekstradicionog postupka, kojim se svakako zadire u pravo pojedinca na slobodu, jer ekstradicioni postupak podrazumijeva i pritvaranje lica čija se ekstradicija zahtijeva do njegove predaje organima države koja je zahtijevala njegovo izručenje, što može dugo trajati- Pravna praznina</p>	<p>- Kako je ekstradicioni postupak posebna vrsta nekrivičnog postupka, neophodno je u okviru predstojeće reforme krivičnopravnog sistema to pitanje detaljno regulisati Zakonikom o krivičnom postupku, u cilju objedinjavanja na jednom mjestu svih proceduralnih pravila i posebnih uslova za ekstradiciju lica. Pimjena bilateralnih i multilateralnih sporazuma koji regulišu uzajamnost u obavezi ekstradicije lica zahtijeva pravnu nadgradnju u smislu propisivanja uslova i modaliteta realizacije prihvaćenih obaveza, na način da se zaštite prava lica koja su predmet ekstradicionog postupka.</p> <p>- Ovo pitanje treba regulisati shodno pravilima predviđenim u Evropskoj konvenciji o ekstradiciji.</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>12. Zakonik o krivičnom postupku je limitirao trajanje policijskoj pritvora na 48 sati, što je stvorilo probleme u radu policije na planu rasvjetljavanja najtežih krivičnih djela. Ovo ograničenje proizilazi iz odredbi člana 15 Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama SCG.</p>	<p>- Cijenimo da je neophodno propisati znatno duže trajanje policijskoj pritvora, ali sa druge strane ustanoviti dodatne, instrumente kontrole osnovanosti njegovo određivanje i trajanje</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>13. Krajnje je sporno rješenje sadržano u odredbama Zakonika o krivičnom postupku kojima je regulisan postupak prema maloljetnicima, po kojem pritvor prema maloljetniku po završetku pripremnog postupka može trajati najduže godinu dana. Ovo rješenje je u nesaglasnosti sa članom 37 Konvencije UN o pravima djeteta. Specifičnosti postupka prema maloljetnicima u odnosu na redovni postupak posebno moraju doći do izražaja kada je u pitanju trajanje pritvora, jer postupak prema maloljetniku, s obzirom na posledice koji taj postupak može imati na njegovu ličnost, mora biti hitan, a trajanje pritvora se mora svesti na najkraće moguće vrijeme. Takođe, nužno je u pogledu trajanja pritvora napraviti diferencijaciju između mlađih i starijih maloljetnika.</p>	<p>- Izmjenama Zakonika o krivičnom postupku svesti trajanje pritvora prema maloljetniku po završetku pripremnog postupka na najviše 6 mjeseci i napraviti razliku između starijih i mlađih maloljetnika</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>

<p>14. Reformom sistema krivičnog procesnog prava izvršenom donošenjem Zakonika o krivičnom postupku uvedene su mjere nadzora kao surogat pritvoru, koji je inače mjera za obezbjeđenje prisustva okrivljenog u postupku kojom se najviše zadire u pravo svakog pojedinca na slobodu. Međutim, izostale su odredbe kojima se reguliše način određivanja mjera nadzora, jer u članu 233 ZKP-a koji propisuje postupanje istražnog sudije nakon dovođenja lica lišenog slobode, stoji da će sudija ili pustiti lice na slobodu ili mu odrediti pritvor, dakle bez preciziranja da sudija može prema okrivljenom odrediti mjere nadzora.</p>	<p>- Potrebno je propisati da istražni sudija okrivljenog mora ili pustiti na slobodu ili pritvoriti ili mu odrediti mjere nadzora radi obezbjeđenja njegovog prisustva u postupku, jer pravilo prihvaćeno i u našem pravu da se pritvor smatra krajnjom mjerom i da treba umjesto njega koristiti mjere nadzora, zahtijeva i eksplicitnu pravno - tehničku operacionalizaciju, sa ciljem podsticanja njegove šire primjene.</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>15. Jedna od primjedbi koja se može staviti konceptiji pritvora datoj u Zakoniku o krivičnom postupku tiče se nepriznavanja prava na žalbu na rješenje vijeća Vrhovnog suda kojim se okrivljenom produžava pritvor za još tri mjeseca. Naime, izostavljanje prava na žalbu na produženje pritvora je grubo kršenje člana 5 stava 4 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i člana 9 stava 4 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, kojim se svakome daje pravo da od suda zahtijeva preispitivanje osnovanosti njegovog lišenja slobode i pritvaranja, pa samim tim i produženja pritvora. Nerazumljivo je da ZKP daje mogućnost žalbe na rješenje o određivanju pritvora i na rješenje o produženju pritvora za 2 mjeseca, ali ne i mogućnost žalbe na rješenje o produženju pritvora za još 3 mjeseca.</p>	<p>- Propisati da okrivljeni kome je rješenjem vijeća Vrhovnog suda produžen pritvor za još tri mjeseca ima pravo žalbe na to rješenje. Ta žalba ne bi imala suspenzivno dejstvo, a o njoj bi odlučivalo vijeće Vrhovnog suda sastavljano od trojice sudija.</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>16. Zakonik o krivičnom postupku kada je u pitanju trajanje pritvora je uglavnom usklađen sa pravilima ustanovljenim međunarodnim konvencijama, ali njegova primjena u praksi je ukazala da su nužne neke njegove korekcije kojima će se produžiti trajanje pritvora za najteža krivična djela, pri čemu se neće izaći iz okvira međunarodnih standarda u toj oblasti.</p>	<p>- Propisati da od podizanja optužnice pritvor može trajati najduže dvije, odnosno četiri godine za djela za koja je zapriječena kazna zatvora od trideset godina.</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>
<p>17. Pravila ustanovljena sa ciljem zaštite prava na slobodu i procesne garancije date u pogledu određivanja i trajanja pritvora ne smiju ići na uštrb efikasnosti krivičnog postupka i produžavati njegovo trajanje. U Zakoniku o krivičnom postupku nema odgovarajućih pravila, opšteprihvaćenih u krivičnoprocesnim sistemima drugih zemalja, kojima se sprječavaju manipulacije odbrane sa ciljem prolongiranja postupka do puštanja okrivljenog iz pritvora.</p>	<p>- Propisati da rokovi za trajanje pritvora poslije podignute optužnice ne teku u periodu u kome se glavni pretres odlaže ili prekida zbog odsustva branioca, otkaza punomoćja i izbora ili postavljanja novog branioca.</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>

<p>18. Novim Krivičnim zakonikom propisano je posebno krivično djelo zlostavljanja i mučenja (član 167 KZ), ali njime nije u potpunosti inkriminisana tortura na način predviđen članom 1. Konvencije UN protiv torture. Naime, ovim krivičnim djelom nije predviđena odgovornost za slučajeve mučenja koje je izvršilo treće lice, a koje je djelovalo na podsticaj ili uz pristanak službenog lica.</p>	<p>- Uskladiti član 167. Krivičnog zakonika sa odredbama člana 1. Konvencije UN protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka.</p>		<p>Krivični zakonik</p>
--	--	--	--------------------------------

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>5. PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE</p> <p>Član 17</p> <p>Član 17</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o privrednim prestupima (SI.list SRJ 64/01, 101/05) • Zakon o advokaturi (SI.list SRJ 24/98, 26/98, 69/00, 11/02, 72/02) • Zakon o Sudu Srbije i Crne Gore (SI.list Srbije i Crne Gore, 26/03) • Zakon o prenošenju nadležnosti sudova, vojnih tužilaštava i vojnog pravobranilaštva na organe država članica (SI.list Srbije i Crne Gore 55/04) • Zakon o parničnom postupku (SI.list RCG 22/04, 28/05) • Zakon o vanparničnom postupku (SI.list SRCG 27/06) • Zakonik o krivičnom postupku (SI.list RCG 71/03, 7/04) • Zakon o sudovima (SI.list RCG 5/02, 49/04) • Zakon o Ustavnom sudu Republike Crne Gore (SI.list RCG 21/93) • Zakon o prekršajima (SI.list RCG 25/94, 29/94, 48/99) • Zakon o izvršnom postupku (SI.list RCG 23/04) • Zakon o opštem upravnom postupku (SI.list RCG 60/03) • Zakon o upravnom sporu (SI.list RCG 60/03) • Zakon o državnom tužiocu (SI.list RCG 69/03) • Zakon o sudskim vještacima (SI.list RCG 79/04) • Zakon o preuzimanju nadležnosti vojnih sudova i vojnih tužilaca (SI.list RCG 52/04) • Zakon o advokaturi i službi pravne pomoći (SI.list RCG 11/79, 11/88, 29/89, 39/89, 27/94, 39/94) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 10, 8 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 14 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 6, protokol 4, čl 1 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Dodatni Protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji - SE • Drugi dodatni Protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji - SE • Evropska konvencija o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima - SE • Dopunski protokol uz Evropsku konvenciju o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima - SE • Evropska konvencija o prenosu postupka u krivičnim stvarima - SE • Konvencija o transferu osuđenih lica - SE • Dodatni protokol uz Konvenciju o transferu osuđenih lica - SE • Evropska konvencija o međunarodnoj važnosti krivičnih presuda – SE • Evropska konvencija o nadzoru uslovno osuđenih ili uslovno oslobođenih lica - SE • Statut Savjeta Evrope s tekstovima statutarnog karaktera, odnosno statutarnim rezolucijama, te s izmjenama koje uključuju poslednju - SE 	<ul style="list-style-type: none"> • Drugi dopunski protokol uz Evropsku konvenciju o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima - SE • Konvencija o međusobnoj pomoći u krivičnim stvarima između država članica Evropske unije - EU • Protokol uz Konvenciju o međusobnoj pomoći u krivičnim stvarima između država članica Evropske unije – EU • Zajednička akcija o adekvatnom postupku kod pružanja međusobne pravne pomoći u krivičnim stvarima - EU • Model Ugovora o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima - UN • Ugovor o saradnji u sprječavanju i suzbijanju prekograničnog kriminala - SECI • Povelja o organizaciji i djelovanju Inicijative za saradnju u Jugoistočnoj Evropi - SECI regionalnog centra (SECI centra) za suzbijanje prekograničnog kriminala - SECI • Sporazum između država članica Evropske zajednice o olakšanju i modernizaciji metoda prenošenja zahtjeva za ekstradiciju – EU • Konvencija o pojednostavljenju postupka ekstradicije između članica Evropske unije - EU • Konvencija o ekstradiciji između država članica Evropske unije - EU • Model ugovora o ekstradiciji - UN • Sporazum između država članica Evropske zajednice o transferu postupka u krivičnim stvarima - EU • Sporazum između država članica Evropske zajednice o primjeni Konvencije Saveta Evrope o transferu osuđenih lica - EU

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
				<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija između država članica Evropske zajednice o izvršenju stranih krivičnih presuda - <i>EU</i> • Konvencija između država članica Evropske zajednice o izbjegavanju dvostrukog kažnjavanja - <i>EU</i> • Evropska zatvorska pravila - <i>SE</i> • Osnovni principi o nezavisnosti sudstva - <i>UN</i> • Deklaracija o osnovnim principima pravde za žrtve kriminaliteta i zloupotrebe vlasti - <i>UN</i> • Skup principa o zaštiti svih lica podvrgnutih bilo kom obliku pritvora ili zatvora - <i>UN</i> • Principi medicinske etike koji se odnose na ulogu zdravstvenog osoblja, naročito ljekara, u zaštiti zatvorenika i pritvorenih lica od torture i drugih svirepih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja - <i>UN</i> • Garancije za zaštitu prava lica nad kojima treba da bude izvršena smrtna kazna - <i>UN</i> • Standardna minimalna pravila o postupanju sa zatvorenicima - <i>UN</i> • Standardna minimalna pravila UN za ostvarivanje pravosuđa prema maloletnicima (Pekinška pravila) - <i>UN</i> • Kodeks ponašanja lica odgovornih za primjenu zakona - <i>UN</i> • Osnovni principi o upotrebi sile ili oružja od strane službenih lica koja su odgovorna za primjenu zakona - <i>UN</i> • Smjernice UN u odnosu na ulogu tužilaca u postupku - <i>UN</i> • Osnovni principi UN o ulozi advokata - <i>UN</i> • Evropski sporazum u vezi sa učešćem lica u postupku pred Evropskim sudom za ljudska prava - <i>SE</i> • Poslovnik Evropskog suda za ljudska prava - <i>SE</i>

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
19. Nedovoljna ovlašćenja u krivičnom postupku lica koje je izvršenjem krivičnog djela pretrpjelo štetu	- Dopuniti ZKP u cilju zaštite položaja oštećenog lica u skladu sa međunarodnim konvencijama i deklaracijama		Zakonik o krivičnom postupku
20. Zakonik o krivičnom postupku sadrži niz rješenja u cilju sprječavanja odugovlačenja krivičnog postupka i sprječavanja zloupotrebe procesnih prava stranaka usmjerenih na odugovlačenje postupka. Međutim potrebno je povećanje efikasnosti rada pravosudnih organa u smislu jačanja načela suđenja u razumnom roku.	- Izmijeniti i dopuniti Zakonik o krivičnom postupku u smislu: <ul style="list-style-type: none"> • određivanje rokova gdje nisu predviđeni; • povećana odgovornost učesnika u postupku; • češća primjena odredaba koje su predviđene protiv odugovlačenja postupka; • bolji materijalni položaj pravosuđa. 		Zakonik o krivičnom postupku
21. Suđenje u razumnom roku - neefikasno i neažurno sudstvo - koji rok bi se smatrao razumnim zavisi od okolnosti svakog konkretnog slučaja. Nepotrebna odugovlačenja sudske i upravne vlasti pojačavaju odgovornost države pred Evropskim sudom za ljudska prava. Posebno treba voditi računa o zaštiti ljudskih prava čije sporo rješavanje može dovesti do njihovog trajnog gubitka.	- Preduzeti mjere za poboljšanje efikasnosti i ažurnosti pravosudnih organa radi efikasnije zaštite prava, a u cilju izbjegavanja negativnih posledica koje mogu za državu nastati obraćanjem građana Evropskom sudu za ljudska prava. - Dopuniti Sudski poslovnik odredbama koje će prioritet u raspodeli predmeta dati predmetima kod kojih je moguć trajni gubitak prava ili predvidjeti ovo Zakonom o sudovima.		

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>6. PRAVO NA PRAVNO SREDSTVO</p> <p>Član 18</p> <p>Član 17</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o Ustavnom sudu Republike Crne Gore (<i>Sl.list RCG 21/93</i>) • Zakon o parničnom postupku (<i>Sl.list RCG 22/04,28/05</i>) glava XXVI • Krivični zakonik (<i>Sl.list RCG 70/2003, 13/04</i>) - član 177 • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.list RCG 71/03, 7/04</i>) - čl. 371, 372, 373, 375. • Zakon o izvršnom postupku (<i>Sl.list RCG 23/04</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl.list SRCG 27/06</i>) • Zakon o opštem upravnom postupku (<i>Sl.list RCG 60/03</i>) • Zakon o upravnom sporu (<i>Sl.list RCG 60/03</i>) • Zakon o advokaturi i službi pravne pomoći (<i>Sl.list RCG 11/79, 11/88, 29/89, 39/89, 27/94, 39/94</i>) • Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda (<i>Sl.list RCG 41/03</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 8 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 14 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 13 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Evropska konvencija o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima - SE 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>22. Zakonik o krivičnom postupku i procesni zakoni (građanski, upravni, vanparnični) ne predviđaju mogućnost ponavljanja postupka pred domaćim organima, a radi postupanja po presudama Evropskog suda za ljudska prava.</p> <p>Problem je pitanje sprovođenja odluka Evropskog suda jer ovaj sud ne može poništavati domaće pravne akte ili dosuđivati druge oblike naknade osim novčane.</p>	<p>- Reformisati odgovarajuće odredbe navedenih Zakona, a koje se odnose na vanredne pravne lijekove i mogućnost podnošenja zahteva za ponavljanje postupka, radi usaglašavanja sa standardima koje je postavila Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i omogućiti da se u ovim procedurama dozvoli ponavljanje postupaka pred domaćim organima, a radi postupanja po presudama Evropskog suda za ljudska prava. Na ovaj način bi se obezbijedilo sprovođenje odluka Evropskog suda, s obzirom da Sud ne može da poništi domaće pravne akte niti da naredi izvršenje određene radnje kojom bi se otklonila postojeća povreda.</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku Zakonik o parničnom postupku Zakon o opštem upravnom postupku Zakon o upravnom sporu Zakon o vanparničnom postupku</p>
<p>23. Zakon o advokaturi</p>	<p>- Usvojiti novi zakon</p>		<p>Zakon o advokaturi-prijedlog</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>7.ZABRANA DISKRIMINACIJE</p> <p>Član 3</p> <p>Član 15</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.list RCG 71/03, 7/04) • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04), član 158, 159, 160, 161, 199, 225, 269, 443 • Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (Sl.list RCG 25/94, 29/94, 69/03, 65/04), član 14v • Zakon o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica (Sl. list RCG 32/05) • Zakon o radu (Sl.list RCG 43/03, 79/04, 24/06, 25/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima- UN - čl 2,7 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 2, 20, 26 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 14 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Konvencija koja se odnosi na diskriminaciju u pogledu zapošljavanja i zanimanja - UN • Konvencija o pravnom položaju lica bez državljanstva - UN • Konvencija o političkim pravima žena - UN • Međunarodna konvencija o suzbijanju i kažnjavanju zločina aparthejda - UN • Međunarodna konvencija o suzbijanju svih oblika rasne diskriminacije - UN • Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena - UN • Konvencija o zabrani diskriminacije u oblasti obrazovanja - UN • Međunarodna konvencija protiv aparthejda u sportu - UN • Konvencija o statusu izbjeglica - UN • Sporazum o osnivanju Centra Juga – UN • Opcioni protokol uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena - UN • Konvencija o međunarodnom pravu na ispravku - UN • Konvencija o političkim pravima žena - UN • Konvencija o državljanstvu udete žene - UN • Preporuka o zaštiti materinstva - MOR-P-95 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracija UN o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih i jezičkih manjina - UN • Evropska povelja o regionalnim jezicima i jezicima manjina - SE • Preporuka Parlamentarne skupštine Saveta Evrope o pravima manjina - SE • Deklaracija UN o ukidanju svih oblika netrpeljivosti i diskriminacije zasnovane na vjeri ili uvjerenju - UN • Rezolucija UN o otklanjanju svih oblika vjerske netrpeljivosti - UN • Deklaracija o davanju nezavisnosti kolonijalnim zemljama i narodima - UN • Deklaracija o nedopustivosti miješanja u unutrašnje poslove država i o zaštiti nezavisnosti i suvereniteta - UN • Rezolucija Generalne skupštine UN o stalnoj suverenosti nad prirodnim resursima – UN • Konvencija o zaštiti materinstva - MOR-K-183 • Evropska povelja o lokalnoj samoupravi - SE • Evropska konvencija o prekograničnoj saradnji između teritorijalnih zajednica ili vlasti - SE • Konvencija o učešću stranaca u javnom životu na lokalnom nivou - SE • Haške preporuke o pravu nacionalnih manjina na obrazovanje - OEBS • Preporuke iz Osla o jezičkim pravima nacionalnih manjina - OEBS • Evropska konvencija o državljanstvu - SE

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
			<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija o noćnom radu žena zaposlenih u industriji - <i>MOR-K-89</i> • Konvencija o zapošljavanju žena prije i poslije porođaja - <i>MOR-K-3</i> • Konvencija o zaposlenju žena na podzemnim radovima u rudnicima svih kategorija - <i>MOR-K-45</i> • Konvencija o migraciji u cilju zapošljavanja - <i>MOR-K-97</i> • Preporuka koja se odnosi na zaštitu radnika migranata u nedovoljno razvijenim zemljama i teritorijama - <i>MOR-P-100</i> • Konvencija o jednakim mogućnostima i tretmanu za radnike i radnice (radnici sa porodičnim obavezama) - <i>MOR-K-156</i> • Preporuka o jednakim mogućnostima i tretmanu za radnike i radnice (radnici sa porodičnim obavezama) - <i>MOR-P-165</i> • Konvencija o jednakosti nagrađivanja muške i ženske radne snage za rad jednake vrednosti - <i>MOR-K-100</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija o međunarodnoj zaštiti odraslih lica - <i>HAŠKA</i> • Konvencija o jednakom postupanju prema stranim i domaćim radnicima u pogledu obeštećenja kod nesrećnih slučajeva pri radu - <i>MOR-K-19</i> • Međunarodna konvencija o zaštiti prava radnika migranata i članova njihovih porodica - <i>UN</i>

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>24. Ne postoji sveobuhvatni Zakon o zabrani diskriminacije – Okvirni antidiskriminacioni akt je obaveza koja proizilazi iz evropskog partnerstva. Naime, na regionalnom nivou zahtijeva se od zemalja u procesu stabilizacije i pridruživanja da donesu okvirni antidiskriminacioni akt i da se nakon toga propisi harmonizuju sa tim zakonom i evropskim standardima.</p> <p>NAPOMENA: Međutim, nezavisno od činjenice nepostojanja sveobuhvatnog Zakona protiv diskriminacije, važno je istaći da je zabrana diskriminacije regulisana u velikom broju zakona.</p> <p>Tako na primjer, važna je krivično pravna zabrana diskriminacije, koja je pokrivena značajnim brojem krivičnih djela (povreda upotrebe jezika i pisma, povreda ravnopravnosti, povreda slobode izražavanja nacionalne i etničke pripadnosti, povreda slobode ispovijedanja vjere i vršenja vjerskih obreda, povreda ugleda naroda, nacionalnih i etničkih grupa SCG, povreda ravnopravnosti u zapošljavanju, povreda ravnopravnosti u vršenju privredne djelatnosti, rasna i druga diskriminacija).</p>	<p>- Usvojiti Zakon o zabrani diskriminacije</p>		<p>Okvirni antidiskriminacioni akt</p>
<p>25. Nedostatak zakonske zaštite jednakih mogućnosti oba pola. Nema Zakona o zabrani diskriminacije po osnovu razlike u polovima.</p>	<p>- Usvojiti osnovni Zakon o zabrani diskriminacije na osnovu razlike u polovima.</p>	<p>Vladina kancelarija za ravnopravnost polova sačinila je Nacrt Zakona o rodnoj ravnopravnosti.</p>	<p>Zakon o rodnoj ravnopravnosti</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>8. PRETPOSTAVKA O NEVINOSTI</p> <p>Član 19</p> <p>Član 25</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.list RCG 71/03, 7/04</i>), član 3, 363 	<ul style="list-style-type: none"> Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 11 Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 14, stav 2 Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 6, stav 2 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>Prema Ustavu RG, čl. 25 stav 3 svako ima pravo da se ne smatra krivim za krivično djelo dok to ne bude utvrđeno pravnosnažnom odlukom suda.</p> <p>Prema čl. 3 stav 2 ZKP CG pozitivno je definisana pretpostavka nevinosti, a konkretizaciju ove definicije nalazimo u čl. 363 ZKP CG kojim je propisano da će presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe sud izreći ako nije dokazano da je optuženi učinio djelo za koje je optužen.</p> <p>Ovo sve je skladu sa međunarodnim standardima i predviđa da nije samo sud u obavezi da poštuje pretpostavku nevinosti, već da i svi državni organi, sredstva javnog obavještanja, udruženja građana, javne ličnosti i druga lica imaju obavezu da svojim javnim izjavama ne vrijeđaju prava okrivljenog.</p>			
<p>26. Čl. 196 stav 4 KZ RCG isključuje odgovornost za klevetu ako okrivljeni dokaže istinitost svojih tvrđenja ili postojanje osnovanih razloga da povjeruje u njihovu istinitost. Međutim ovako postavljen teret dokazivanja odstupa od garancije pretpostavke nevinosti i nije u skladu sa međunarodnim standardima.</p>	<p>- Izmijeniti Krivični zakonik</p>		<p>Krivični zakonik</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>9. ZABRANA RETROAKTIVNOSTI, KAŽNJAVANJE SAMO NA OSNOVU ZAKONA</p> <p>Član 20</p> <p>Član 25</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.list RCG 71/03, 7/04) • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04), • Zakon o prekršajima (Sl.list RCG 25/94, 29/94, 48/99), član 5. 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 11 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 15 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 7 • Evropska konvencija o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima - SE 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Odredbe Krivičnog zakonika Republike Crne Gore, čl. 133 kada je u pitanju načelo zakonitosti, i u okviru njega zabrane retroaktivne primjene Zakona usklađene su sa međunarodnim aktima.			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>10. NE BIS IN IDEM</p> <p>Član 21</p> <p>Član 27</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.list RCG 71/03, 7/04</i>), član 6, 362, 412, 413, 414, 415. 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 14 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 6, protokol 7 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija o međunarodnom važenju krivičnih presuda - SE

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>27. Zakonik o krivičnom postupku određuje uslove pod kojima se krivični postupak može ponoviti i na štetu okrivljenog, što nije u skladu sa načelom ne bis in idem.</p>	<p>- Predvidjeti da se krivični postupak može ponoviti samo u korist okrivljenog izmjenom ZKP</p>		<p>Zakonik o krivičnom postupku</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>11. PRAVO NA REHABILITACIJU I NAKNADU ŠTETE ZA POGREŠNU OSUDU U KRIVIČNOM POSTUPKU</p> <p>Član 22</p> <p>Član 25</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.list RCG 71/03, 7/04</i>) Glava XXXIII, član 554 do člana 562. • Zakon o prekršajima (<i>Sl.list RCG 25/94, 29/94, 48/99</i>) • Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju (<i>Sl. list RCG 21/04</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - protokol 7, čl 3 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
28. Zakon o rehabilitaciji	- Usvojiti zakon	Rezolucija Parlamentarne skupštine CoE o osudi zločina učinjenih pod komunističkim režimima.	Zakon o rehabilitaciji

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>12. PRAVO NA IMOVINU</p> <p>Član 23</p> <p>Član 45, 46</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa (<i>Sl. list SRJ, 6/80, 36/90, 29/96, 115/05</i>) • Zakon o obligacionim odnosima (<i>Sl. list SRJ, 29/78, 39/85, 45/89, 31/93, 22/99, 44/99</i>) • Zakon o prometu nepokretnosti (<i>Sl.list RCG 27/75, 35/75,29/89, 39/89, 7/91, 48/91, 2/92, 4/92</i>) • Zakon o nasljeđivanju (<i>Sl.list RCG 4/76, 10/76, 22/78, 34/86</i>) • Zakon o parničnom postupku (<i>Sl.list RCG 22/04, 28/05</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl.list SRCG 27/06</i>) • Zakon o izvršnom postupku (<i>Sl.list RCG 23/04</i>) • Zakon o opštem upravnom postupku (<i>Sl.list RCG 60/03</i>) • Zakon o upravnom sporu (<i>Sl.list RCG 60/03</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.list RCG 71/03, 7/04</i>) • Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju (<i>Sl.list RCG 21/04</i>) • Zakon o hipoteci (<i>Sl.list RCG 52/04</i>) • Zakon o fiducijarnom prenosu prava svojine (<i>Sl.list RCG 23/96</i>) • Zakon o etažnoj svojini (<i>Sl.list RCG 71/04</i>) • Zakon o eksproprijaciji (<i>Sl.list RCG, 55/00, 12/02</i>) • Zakon o zalozi kao sredstvu obezbeđenja (<i>Sl.list RCG 38/02</i>) • Zakon o državnom premjeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima (<i>Sl.list RCG 55/ 00</i>) • Zakon o hartijama od vrijednosti (<i>Sl.list RCG 59/00, 10/01,43/05</i>) • Zakon o privrednim društvima (<i>Sl.list RCG 6/02</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – <i>SE - protokol 1, čl 1</i> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – <i>UN - čl 17</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - <i>UN</i> • Konvencija o jednoobraznom zakonu o obliku međunarodnog testamenta - <i>HAŠKA</i> • Konvencija o sukobu zakona u pogledu oblika testamentalnih odredaba – <i>HAŠKA</i> • Brojne konvencije koje se odnose na imovinu, imovinska prava, robni promet, autorska i patentna prava, prava na naknadu štete • Sporazum Saveta bezbednosti br.1022 od 1995, o sporazumnom načinu rešavanja otvorenih pitanja sukcesije • Konvencija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala - <i>UN - Konvencija iz Palerma</i> • Konvencija o pranju, traženju, zapleni i konfiskaciji prihoda stečenih kriminalom – <i>UN - Strazburška Konvencija</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija o međunarodnom upravljanju ostavinama - <i>HAŠKA</i> • Konvencija o ustanovljenju šeme za registraciju testamenta - <i>SE</i>

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Primjena Zakona o zaštiti intelektualne svojine počela je 01.01. 2006.godine. Nije obavljena edukacija i izbor kadrova.			
29. Stanje uređenosti stvarnog prava nije zadovoljavajuće, budući da je to najneuređeniji dio pozitivnog građanskog prava. Stvarno pravo nije kodifikovano.	- Usvojiti Zakon kojim bi se uredila oblast stvarnih prava	Obuka sudija i upoznavanje sa praksom Evropskog suda za ljudska prava	Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi
30. Pravne praznine u Zakonu o osnovama svojinskopравnih odnosa su brojne. Pojedina stvarna prava nijesu uopšte uređena: lične službenosti, realni tereti, pravo građenja, dok su druga nedovoljno uređena: založno pravo, pravo zakupa, susjedska prava, državina (ovo su samo neka od pitanja koja nijesu precizno ili nijesu u potpunosti uređena).	- Usvojiti Zakon kojim bi se uredila oblast stvarnih prava - Urediti ona stvarna prava koja nijesu ili nijesu dovoljno uređena kroz kodifikovanje stvarnog prava		Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi
31. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - postojeća definicija prava svojine nije potpuna.	- Usvojiti Zakon kojim bi se uredila oblast stvarnih prava - Šire i potpunije definisati pravo svojine		Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi
32. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - mnogi oblici vještačkog priraštaja pokretnih i nepokretnih stvari uopšte nijesu regulisani (skrovište, rojenje pčela).	- Regulisati oblike vještačkog priraštaja pokretnih i nepokretnih stvari		Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi
33. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - jedno od osnovnih pravnih načela je načelo zabrane zloupotrebe prava, a ovim Zakonom zabranjeno je samo vršenje prava protivno cilju zbog koga je zakonom ustanovljeno ili priznato, dok je širok spektar vidova zloupotrebe prava ostao neregulisan.	- Zakonom zabraniti sve vidove zloupotrebe prava		Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi
34. Zakon o osnovama svojinskopравnih odnosa - ne postoji zakonska definicija državine već se samo govori o vršenju faktičke vlasti na stvari.	- Potpunije definisanje državine		Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi

35. Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa - nepotpuno definisanje detencije i pritežanja.	- Potpunije definisanje detencije ili pritežanja		Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi
36. Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa - postoji pravna praznina po pitanju savjesne državine pravnog lica.	- Regulisati savjesnost pravnog lica		Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi
37. Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa - postoji pravna praznina u pogledu prava stranih pravnih lica.	- Regulisati sticanje prava svojine od strane stranih pravnih i fizičkih lica na nepokretnim stvarima		Zakonik o stvarnim pravima Nacrt je u pripremi

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>13. PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I PORODIČNOG ŽIVOTA</p> <p>Član 24</p> <p>Član 29, 30, 31</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja (Sl. list SRJ, 43/82, 72/82, 46/96) • Zakon o rješavanju sukoba zakona i nadležnosti u statusnim, porodičnim i naslednim odnosima (Sl. list SRJ 9/79, 20/90, 46/96) • Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (Sl. list SRJ 26/98) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl. list RCG 71/03, 7/04) • Krivični zakonik (Sl. list RCG 70/2003, 13/04), član 169, 170, 171 • Zakon o policiji (Sl. list RCG 28/05) • Porodični zakon (Sl. list RCG 7/89, 56/03) • Zakon o parničnom postupku (Sl. list RCG 22/04, 28/05) • Zakon o vanparničnom postupku (Sl. list SRCG 27/06) • Zakon o ličnom imenu (Sl. list RCG 23/93, 27/94) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 12 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 17 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 8 • Evropska konvencija o priznanju i izvršenju odluka o staranju o djeci i o ponovnom uspostavljanju odnosa staranja - SE • Konvenciju o pravima djeteta - UN - čl 16 • Konvencija o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka - SE • Konvencija o zaštiti materинства - MOR-K-103 • Preporuka o zaštiti materинства - MOR-P-95 • Konvencija o državljanstvu udate žene - UN • Konvencija o noćnom radu žena zaposlenih u industriji - MOR-K-89 • Konvencija o zapošljavanju žena prije i poslije porođaja - MOR-K-3 • Konvencija o pristanku na brak, o minimalnoj starosti za sklapanje braka i o registrovanju brakova - UN • Konvencija o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece – HAŠKA • Konvencija o ostvarivanju alimentacionih zahtjeva u inostranstvu - UN • Evropska konvencija o priznanju i izvršenju odluka o staranju o djeci i o ponovnom uspostavljanju odnosa staranja - SE 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatni protokol uz Konvenciju o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka u vezi sa kontrolom vlasti i prekograničnim protokom podataka - SE • Direktiva 95/96 Evropske unije o zaštiti pojedinaca pri obradi podataka o ličnosti i o slobodnom protoku tih podataka • Konvencija o zaštiti materинства - MOR-K-183 • Konvencija o sklapanju braka i o priznavanju punovažnosti braka - HAŠKA • Konvencija o zakonu koji se primjenjuje na bračnoimovinski režim - HAŠKA • Konvencija o sudskoj nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju i izvršenju odluka i saradnji u vezi sa roditeljskom odgovornošću i mjerama za zaštitu djece - HAŠKA • Evropska konvencija o pravnom statusu djece rođene izvan braka – SE • Konvencija o nadležnosti organa i o zakonu koji se ima primjenjivati u pogledu zaštite maloljetnika - HAŠKA • Konvencija o zakonu koji se primjenjuje na neke slučajeve izdržavanja - HAŠKA • Konvencija o priznanju i izvršenju odluka koje se odnose na izdržavanje - HAŠKA • Konvencija između država članica Evropske zajednice o pojednostavljivanju procedura za sudsku naplatu izdržavanja - EU • Evropska konvencija o usvojenju djece - SE • Konvencija o zaštiti djece i saradnji u oblasti inostranog usvojenja - HAŠKA

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korištene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>38. Čl. 196 stav 4 KZ RCG isključuje odgovornost za klevetu ako okrivljeni dokaže istinitost svojih tvrđenja ili postojanje osnovanih razloga da povjeruje u njihovu istinitost. Međutim ovako postavljen teret dokazivanja odstupa od garancije pretpostavke nevinosti i nije u skladu sa međunarodnim standardima.</p>	<p>- Uskladiti Krivični zakonik</p>		<p>Krivični zakonik</p>
<p>39. Nepostojanje sveobuhvatne analize usaglašenosti zakona Republike Crne Gore sa ratifikvanom Konvencijom Savjeta Evrope o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka.</p>	<p>- Sprovođenje analize usaglašenosti zakona Republike Crne Gore sa ratifikovanom Konvencijom o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka</p>		
<p>40. Neusvajanje Zakona o zaštiti tajnosti ličnih podataka.</p>	<p>- Usvajanje Zakona o zaštiti tajnosti ličnih podataka</p>		<p>Zakon o zaštiti tajnosti ličnih podataka</p>
<p>41. Neadekvatan institucionalni okvir za sprovođenje efikasne kontrole i garantovanje sprovođenja zakona u oblasti zaštite ličnih podataka.</p>	<p>- Osnivanje nezavisnog operativnog tijela sa finansijskim i ljudskim resursima dovoljnim da bi se sprovodila efikasna kontrola i garantovalo sprovođenje zakona u oblasti zaštite ličnih podataka</p>		

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>14. PRAVO NA SKLAPANJE BRAKA</p> <p>Član 25</p> <p>Član 58</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja (<i>Sl. list SRJ, 43/82, 72/82, 46/96</i>) • Zakon o rješavanju sukoba zakona i nadležnosti u statusnim, porodičnim i naslednim odnosima (<i>Sl. list SRJ 9/79, 20/90, 46/96</i>) • Porodični zakon (<i>Sl. list RCG 7/89, 56/03</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl. list SRCG 27/06</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl. list RCG 70/2003, 13/04</i>), čl. 213, 214, 215, 216, 218 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 16 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 23 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 12 • Konvencija o pristanku na brak i minimalnoj starosti za sklapanje braka - UN 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Zakonodavstvo u ovoj oblasti usklađeno je sa međunarodnim standardima.			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>15. SLOBODA MISLI, SAVJESTI I VJEROISPOVJEST I</p> <p>Član 26</p> <p>Član 34, 11</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o državnim praznicima Savezne Republike Jugoslavije (Sl. list SRJ, 62/02) • Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica (Sl.list RCG 9/77, 26/77, 29/89, 39/89, 27/94, 36/03) • Zakon o svjetkovanju vjerskih praznika (Sl.list RCG 27/94) • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 18 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 18 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - čl 9 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN - čl. 13 st. 3 i 4 • Konvencija o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu podataka UN - čl.6 i Amandmani na ovu Konvenciju • Konvencija o pravima djeteta - UN 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>42. Pravo na slobodno ispovijedanje vjere nije zaštićeno sa svojstvima ljudskog prava – kao pravo pojedinca.</p>	<p>- Usvojiti novi zakon koji će obavezati državu da štiti slobodan izbor, promjenu i ispovijedanje vjere svakoga građanina</p>		<p>Zakon o vjerskim zajednicama</p>
<p>43. Mogućnost odstupanja od zagarantovanih ljudskih i manjinskih prava</p> <p>Ustav Republike Crne Gore ne sadrži odredbu kojom se određuju eventualna odstupanja u vrijeme ratnog stanja ili proglašenog vanrednog stanja i na taj način moguća je zloupotreba ovog ovlašćenja u smislu kršenja osnovnih ljudskih prava.</p>	<p>- Uskladiti odredbe Ustava RCG sa odredbama međunarodnih konvencija koje garantuju nepovrjedivost ljudskih sloboda i prava</p>		<p>Ustav Republike Crne Gore</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>16. VJERSKE ZAJEDNICE</p> <p>Član 27</p> <p>Član 7</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica (<i>Sl.list RCG 9/77, 26/77, 29/89, 39/89, 27/94, 36/03</i>) • Zakon o svjetkovanju vjerskih praznika (<i>Sl.list RCG 27/94</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 9 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>44. Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica je zastario i iako je mijenjan više puta neophodno ga je u potpunosti uskladiti sa međunarodnim standardima.</p>	<p>- Uskladiti Zakon sa međunarodnim standardima ili donijeti novi zakon koji bi regulisao ovu oblast</p>		<p>Zakon o vjerskim zajednicama</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>17. PRIGOVOR SAVJESTI</p> <p>Član 28</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o Vojsci Jugoslavije (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore, 7/05, 44/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravim – <i>UN - čl 18</i> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima-<i>UN-čl. 18</i> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – <i>SE - čl 9</i> 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korištene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>45. Nadležnost Državne zajednice</p>			
<p>46. Zakon o vojsci Jugoslavije - pravo na prigovor savjesti je znatno suženo, nije u skladu sa Ustavnom poveljom i ratifikovanim međunarodnim ugovorima jer je isključena sudska zaštita u upravnom sporu i uvođenje prekluzivnog roka za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na prigovor savjesti. Zakon propisuje da regruti koji žele da se pozovu na prigovor savjesti moraju u roku od 15 dana od prijema zahtjeva za regrutaciju da podnesu pismeni zahtjev i da je rok za podnošenje zahtjeva prekluzivan jer se u slučaju njegovog prekoračenja ovo pravo gubi.</p> <p>Isto tako, ukoliko se jednom istakne prigovor savjesti, pa se zahtjev ne usvoji, taj se zahtjev više ne može isticati.</p>	<p>- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim standardima</p>		<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>
<p>47. Zakon o vojsci Jugoslavije - ograničava primjenu ovog prava samo na regrute, isključujući na taj način pripadnike rezervnog sastava, odnosno, Zakon ne priznaje pravo licu koje je odslužilo vojni rok da kasnije mijenja svoje uvjerenje.</p>	<p>- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim standardima</p>		<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>
<p>48. Zakon o vojsci Jugoslavije - ograničava pravo na prigovor savjesti tako što uvodi regrutnu komisiju koja u svakom pojedinačnom slučaju cijeni razloge zbog kojih regrut ne želi da služi vojni rok pod oružjem, o čemu donosi odluku koja može biti i negativna (čl.300). Osnova za ostvarivanje statusa prigovarača savjesti je samo slobodna izjava prigovarača savjesti i nije prihvatljivo da bilo koja komisija ispituje nečije razloge.</p>	<p>- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim standardima</p>		<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>
<p>49. Zakon o vojsci Jugoslavije - Ograničenje ovog prava je i u tome što sudska zaštita nije predviđena. Po prigovoru regruta na odluku prvostepene komisije rješava drugostepeni vojnoteritorijalni organ, a protiv drugostepene odluke ne može se voditi upravni spor.</p> <p>Uredbom o izmjeni i dopuni Uredbe o vršenju vojne obaveze - predviđena je mogućnost služenja vojne obaveze u vojnim ustanovama. Civilna služba bi trebalo da bude potpuno civilnog karaktera, a proces služenja u nadležnosti civilnog ministarstva, a Ministarstvo odbrane ne može se smatrati civilnim.</p>	<p>- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim standardima</p> <p>- Ministarstvo odbrane ne može se smatrati civilnim ministarstvom (po Preporuci 87 i Preporuci 337 Saveta Ministara Savjeta Evrope), tako da navedeno treba uskladiti sa međunarodnim standardima</p>		<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>

<p>50. Zakon o vojsci Jugoslavije - Civilna služba ne smije biti kažnjivog karaktera, kako u pogledu poslova koji se obavljaju tako i u pogledu dužine trajanja u poređenju sa vojnom službom. Uzimajući u obzir dužinu trajanja, civilna služba je moguće kažnjivog karaktera, pošto traje 9 mjeseci, 3 mjeseca duže od vojnog roka.</p>	<p>- Uskladiti Zakon o vojsci Jugoslavije sa Ustavnom poveljom i međunarodnim standardima</p>		<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>
<p>51. Zakon o vojsci Jugoslavije - sve troškove civilne službe snosi država, međutim prigovarači su dužni da plate državi određene takse prilikom podnošenja zahtjeva za civilnu službu.</p>	<p>- Ovu odredbu treba izmijeniti, obzirom da sve troškove civilne službe treba da snosi država (Preporuka 337 Savjeta Ministara Savjeta Evrope i praksa Zemalja Evropske Unije)</p>		<p>Zakon o vojsci Jugoslavije</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>18. SLOBODA MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA</p> <p>Član 29</p> <p>Član 34</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o medijima (<i>Sl.list RCG 51/02, 62/02</i>) • Zakon o radio difuziji (<i>Sl.list RCG 51/02, 62/02, 46/04, 56/04</i>) • Zakon o radio-difuznim servisima "Radio Crne Gore i "Televizija Crne Gore"(<i>Sl. list RCG 51/02, 62/02</i>) • Zakon o telekomunikacijama (<i>Sl.list RCG 59/00, 58/02</i>) • Zakon o slobodnom pristupu informacijama (<i>'Sl. List RCG 68/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 19 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 19 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 10 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Preporuke Savjeta Evrope: <ul style="list-style-type: none"> - R (2000) 23 o nezavisnosti i funkcionalnosti regulativnih organa u oblasti radio difuzije - R (99) o mjerama za podsticanje pluralizma medija - R (96) 10 o garantovanju nezavisnosti javnog elektronskog emitovanja - R (97) 21 o medijima i promovisanju kulture tolerancije • Konvencija Ujedinjenih Nacija o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravdi u domenu ekoloških pitanja (usvojena u Arhusu u Danskoj 1998. godine) • Konvencija za zaštitu pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka od 28. januara 1991. godine (ETS br. 108) • Preporuka R. (81) 19 o pristupu informacijama u posjedu organa vlasti • Preporuka R (91) 10 o saopštavanju trećim licima ličnih podataka o posjedu javnih organa • Preporuka R (97) 18 koja se odnosi na zaštitu ličnih podataka prikupljenih i obrađenih u statističke svrhe • Preporuka R (2000) 13 Evropskoj politici u domenu uvida u arhive • Preporuka R (2000) 2 Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o uvidu u službena dokumenta 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Medijsko zakonodavstvo i Zakon o slobodnom pristupu informacijama urađeni su u saradnji sa međunarodnim organizacijama, SE, OEBS-om, EAR, član 19, i isti su usaglašeni sa međunarodnim standardima.			
52. Nedoželjena koncentracija medija za štampane medije.	- Usvojiti Zakon o nedozvoljenoj koncentraciji štampanih medija		Zakon o nedozvoljenoj koncentraciji štampanih medija
53. Nije ratifikovana Konvencija o prekograničnoj televiziji, a preporuka je da se ratifikuje.	- Ratifikovati Konveciju o prekograničnoj televiziji		Zakon o ratifikaciji Konvencije o prekograničnoj televiziji

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>19. SLOBODA MEDIJA</p> <p>Član 30</p> <p>Član 35, 36, 37</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o medijima (<i>Sl.list RCG 51/02, 62/02</i>) • Zakon o radio difuziji (<i>Sl.list RCG 51/02, 62/02, 46/04, 56/04</i>) • Zakon o radio-difuznim servisima "Radio Crne Gore i "Televizija Crne Gore" (<i>Sl. list RCG 51/02, 62/02</i>) • Zakon o telekomunikacijama (<i>Sl.list RCG 59/00, 58/02</i>) • Zakon o slobodnom pristupu informacijama (<i>Sl. List RCG 68/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 19 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 19 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 10 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • <i>Preporuke Savjeta Evrope:</i> <ul style="list-style-type: none"> - R (2000)23 o nezavisnosti i funkcionalnosti regulativnih organa u oblasti radio difuzije - R (99) o mjerama za podsticanje pluralizma medija - R (96) 10 o garantovanju nezavisnosti javnog elektronskog emitovanja - R (97) 21 o medijima i promovisanju kulture tolerancije • Konvencija Ujedinjenih Nacija o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravdi u domenu ekoloških pitanja (usvojena u Arhusu u Danskoj 1998. godine) • Konvencija za zaštitu pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka od 28. januara 1991. godine (ETS br. 108) • Preporuka R. (81) 19 o pristupu informacijama u posjedu organa vlasti 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Sve što je rečeno kod slobode mišljenja i izražavanja važi za slobodu medija.			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>20. SLOBODA OKUPLJANJA</p> <p>Član 31</p> <p>Član 39</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o javnim okupljanjima (<i>Sl.list RCG 31/05</i>) • Zakon o javnom redu i miru (<i>Sl.list RCG 41/94</i>) • Zakon o štrajku (<i>Sl.list RCG 43/03, 61/04, 71/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 20 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 21 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl 11 • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna - SE

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>U Republici Crnoj Gori je donijet novi Zakon o javnim okupljanjima prilikom čije izrade su uzeti u obzir i inkorporirani međunarodni standardi iz te oblasti. Praksa njegove primjene treba da ukaže na njegove eventualne nedostatke sa aspekta ostvarivanja prava na slobodu javnog okupljanja.</p>	<p>- Pratiti izvršavanje Zakona o javnim okupljanjima radi detektovanja njegovih eventualnih pravno-tehničkih nedostataka, kako bi se zakonodavnom intervencijom izvršilo njihovo otklanjanje sa ciljem obezbjeđivanja punog poštovanja ustavnog prava građana na slobodno okupljanje</p>		<p>Zakon o javnim okupljanjima</p>
<p>54. Zakon o javnim okupljanjima ne slijedi formulaciju međunarodnih ugovora koji garantuju slobodu mirnog okupljanja. Nejasno je da li je u pitanju terminološka neodređenost ili pored mirnih skupova Zakon štiti i javne priredbe i druga okupljanja koja ne moraju biti mirna.</p>	<p>- Izmijeniti Zakon o javnim okupljanjima</p>		<p>Zakon o javnim okupljanjima</p>
<p>55. Zakon o javnim okupljanjima ne definiše izričito šta se smatra prikladnim prostorom već navodi na kojim mjestima se mirno okupljanje ne može održavati, čl. 9 i 10. Policija tako ima diskreciono ovlašćenje da procjenjuje šta se može smatrati neprikladnim mjestom. Takođe ostaje nejasno da li će se ubuduće uopšte dozvoljavati uobičajeni protesti u pokretu, protestne šetnje ili će se tumačiti da se na taj način može ozbiljno ugroziti kretanje većeg broja građana.</p>	<p>- Izmijeniti Zakon o javnim okupljanjima</p>		<p>Zakon o javnim okupljanjima</p>
<p>56. Pravna praznina - Jedna od manjkavosti pravnog sistema Republike Crne Gore kada je u pitanju ostvarivanje prava građana da se slobodno okupljaju, tiče se neregulisanosti pitanja suzbijanja nereda i nasilja na sportskim takmičenjima. Zakonodavstvo kojim je zagantovano i regulisano ostvarivanje pravo građana da se slobodno okupljaju mora da prati zakonodavstvo usmjereno na sprječavanje zloupotreba tog prava, posebno kada su u pitanju sportska takmičenja, zbog izraženosti pojave nasilja i nereda na njima.</p>	<p>- Donijeti odgovarajući zakon kojim će se regulisati pitanje suzbijanje nereda i nasilja na sportskim takmičenjima, uz puno poštovanje prava na ovaj vid okupljanja građana i odgovarajućih međunarodnih standarda u ovoj oblasti</p>		<p>Zakon o suzbijanju nereda na sportskim takmičenjima</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama Ustav Republike Crne Gore	21. SLOBODA UDRUŽIVANJA Član 32	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o nevladinim organizacijama (<i>Sl.list RCG 27/99, 30/02</i>) • Zakon o političkim partijama (<i>Sl.list RCG 21/04</i>) • Zakon o štrajku (<i>Sl.list RCG 43/03, 61/04, 71/05</i>) • Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica (<i>Sl.list RCG 9/77, 26/77, 29/89, 39/89, 27/94, 36/03</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - <i>čl 20</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - <i>čl 22</i> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - <i>čl 11</i> • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Konvencija o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organizovanje - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE
	Član 40			

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>57. Zakon o nevladinim organizacijama otežava ostvarivanje slobode udruživanja stranaca, ne predviđajući sudsku zaštitu. Ne dozvoljava žalbu protiv rješenja o odbijanju zahtjeva za izdavanje odobrenja za osnivanje udruženja stranaca, odnosno rješenja kojim se zabranjuje rad udruženja stranaca već predviđa mogućnost vođenja upravnog spora.</p>	<p>- Izmijeniti Zakon o nevladinim organizacijama</p>		<p>Zakon o nevladinim organizacijama</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>22. PRAVO NA SLOBODNE IZBORE</p> <p>Član 33</p> <p>Član 32</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o izbornim jedinicama za izbor saveznih poslanika u Vijeće građana Savezne Skupštine (Sl. list SRJ 33/00) • Zakon o izboru i prestanku mandata Predsjednika Srbije i Crne Gore (Sl. list SRJ 8/03) • Zakon o referendumu SRJ (Sl. list SRJ 17/01) • Zakon o posrednom izboru poslanika u Skupštinu Srbije i Crne Gore (Sl. list RCG 8/03) • Zakon o izboru odbornika i poslanika (Sl. list RCG 4/98, 5/98, 17/98, 14/00, 16/00, 18/00, 73/00, 9/01, 41/02, 46/02 - prečišćen tekst Zakona, 45/04) • Zakon o biračkim spiskovima (Sl. list RCG 14/00, 18/00) • Zakon o izboru Predsjednika Republike (Sl. list RCG 11/03) • Zakon o izboru predsjednika opštine (Sl. list RCG 42/03) • Zakon o referendumu (Sl. list RCG 9/01) • Zakon o referendumu o državno pravnom statusu Republike Crne Gore (Sl. List RCG 12/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 21 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 25 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - protokol 1, čl 3 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>58. Zakon o izboru odbornika i poslanika - Neadekvatna zastupljenost žena u parlamentarnom životu.</p>	<p>- Zakonom utvrditi obavezu o zastupljenosti žena u predstavničkim tijelima na svim nivoima vlasti</p>		<p>Zakon o izboru odbornika i poslanika</p>
<p>59. Neadekvatna zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima.</p>	<p>- U potpunosti relevantne zakone tako da uspostavi adekvatna zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima</p>		<p>Zakon o izboru odbornika i poslanika</p>
<p>60. Zakon o izboru odbornika i poslanika - Jedan od oblika pravne zaštite u toku izbornog procesa je mogućnost podnošenja prigovora nadležnoj izbornoj komisiji. Pravna zaštita se odnosi samo na period u kome se izbori sprovode, odnosno samo na zaštitu biračkog prava u izbornom procesu, a nije obuhvaćena zaštita pasivnog biračkog prava u slučaju privremenog prestanka mandata.</p>	<p>- Izmijeniti i dopuniti Zakon o izboru odbornika i poslanika</p>		<p>Zakon o izboru odbornika i poslanika</p>
<p>61. Nijedan od izbornih zakona ne određuje prema kojim pravilima postupka postupa izborna komisija kada treba da odlučuje po prigovoru, što prouzrokuje neujednačeno postupanje i pravnu nesigurnost (primjena načela opšteg upravnog postupka).</p>	<p>- Izmijeniti i dopuniti Zakon o izboru odbornika i poslanika</p>		<p>Zakon o izboru odbornika i poslanika</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>23. PRAVO NA PETICIJU</p> <p>Član 34</p> <p>Član 33</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda - <i>čl. 34 i 35</i> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - <i>UN</i> • Fakultativni protokol uz Pakt o građanskim i političkim pravima - <i>UN - čl. 1, 2, 3 i 5</i> • Povelja o osnovnim pravima u EU, Nica - <i>čl. 43</i> • Bečka deklaracija o ljudskim pravima i akcioni program - <i>UN - čl. 40</i> • Konvencija protiv mučenja i drugih svirepih, nečovječnih ili ponižavajućih kazni i postupaka - <i>UN - čl. 17</i> • Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije - <i>UN - čl. 14</i> • Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena - <i>UN - čl. 17</i> 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Na adekvatan način regulisano u zakonodavstvu			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>24. DRŽAVLJANSTVO</p> <p>Član 35</p> <p>Član 10</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o putnim ispravama jugoslovenskih državljana (<i>Sl.list SRJ br.33/96, 12/98, 44/99, 15/00, 7/01, 23/02, 68/02, 5/03</i>) • Zakon o crnogorskom državljanstvu (<i>Sl.list RCG 41/99</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 15 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 24 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Konvencija o pravnom položaju lica bez državljanstva - UN • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE • Konvencija o državljanstvu udate žene – UN • Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena - UN • Konvencija o pravu djeteta - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija o smanjenju apatridije - UN • Evropska konvencija o državljanstvu – SE • Konvencija o statusu izbjeglica

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
62. Zakon o crnogorskom državljanstvu ne sadrži definiciju o državljanstvu.	- Zakon o crnogorskom državljanstvu uskladiti sa članom 2 Evropske konvencije o državljanstvu	<i>NAPOMENA: U toku je donošenje novog Zakona o crnogorskom državljanstvu – u fazi Prijedloga (u Skupštinskoj proceduri)</i>	Zakon o crnogorskom državljanstvu
63. Zakon o crnogorskom državljanstvu ne dozvoljava prijem u crnogorsko državljanstvo izbjeglica i članova njihovih porodica, lica otpuštenih iz crnogorskog državljanstva, stranaca pod posebnim uslovima i apatridima.	- U cilju izbjegavanja apatridije za djecu rođenu ili nađenu na teritoriji Crne Gore predložiti da takva lica steknu crnogorsko državljanstvo bez obzira što oba roditelja nemaju crnogorsko državljanstvo ili su nepoznatog državljanstva (član 6 EK o državljanstvu) - Uvesti institut «ponovnog sticanja» crnogorskog državljanstva nekadašnjim njenim državljanima koji zakonito imaju prebivalište na njenoj teritoriji (član 9 Evropske konvencije)		Zakon o crnogorskom državljanstvu
64. Zakon o crnogorskom državljanstvu kod «prestanaka crnogorskog državljanstva otpustom» nije precizirao uslove za otpust.	- U Zakonu o crnogorskom državljanstvu precizirati uslove za otpust, u skladu sa odredbama čl. 7 i 8 Evropske konvencije		Zakon o crnogorskom državljanstvu
65. Zakon o crnogorskom državljanstvu ne sadrži adekvatnu odredbu o ispravama kojima se dokazuje crnogorsko državljanstvo.	- U Zakonu predložiti da se crnogorsko državljanstvo dokazuje uvjerenjem, važećom putnom ispravom ili drugom javnom ispravom određenu Zakonom		Zakon o crnogorskom državljanstvu
66. Zakon o crnogorskom državljanstvu ne sadrži rješenja o davanju podataka iz evidencija o državljanstvu.	- U Zakonu predložiti vođenje evidencija o crnogorskim državljanima na način potpunog definisanja podataka koji se prikupljaju, čuvaju, koriste i štite, u skladu sa evropskim standardima o zaštiti podataka		Zakon o crnogorskom državljanstvu

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>25. PUNOLJETSTVO</p> <p>Član 36</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Porodični zakon (<i>Sl.list RCG 7/89, 56/03</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl.list RCG 70/2003, 13/04</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.list RCG 71/03, 7/04</i>) • Zakon o vanparničnom postupku (<i>Sl.list SRCG 34/86, 5/87</i>) • Zakon o radu (<i>Sl.list RCG 43/03, 79/04</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Konvencija o minimalnim godinama starosti za zasnivanje radnog odnosa -MOR 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
67. U Ustavu RCG nije data odredba o punoljetstvu i Ustav to pitanje na decidan, jasan i nesumnjiv način ne utvrđuje.	- Potrebno je status punoljetstva definisati Ustavom RCG		Ustav Republike Crne Gore

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>26. PRAVO NA SLOBODU KRETANJA</p> <p>Član 37</p> <p>Član 28</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o putnim ispravama jugoslovenskih državljana (<i>Sl.list SRJ br.33/96, 12/98, 44/99, 15/00, 7/01, 23/02, 68/02 i 5/03</i>). • Zakon o kretanju i boravku stranaca (<i>Sl.list SRJ br. 24/94, 28/96 i 68/02</i>) • Krivični zakonik RCG (<i>Sl.list RCG br.70/03</i>) • Zakon o krivičnom postupku (<i>Sl.list RCG 71/03</i>) • Zakon o policiji (<i>Sl.list RCG 28/05</i>) • Zakon o prebivalištu i boravištu građana (<i>Sl.list RCG br.45/93 i 27/94</i>) • Zakon o nadzoru državne granice (<i>Sl.list RCG br.72/05</i>). (<i>Ovim Zakonom prestao je da važi Zakon o prelaženju državne granice i kretanju u graničnom pojasu</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 13 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN - čl 12 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda -SE - protokol 4, čl 2 • Evropska konvencija o ekstradiciji - SE 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>Zakon o nadzoru državne granice - u potpunosti usklađen sa međunarodnim dokumentima i njegova implementacija obezbjeđuje potpunu primjenu evropskih standarda u oblasti granične bezbjednosti. (Ovim Zakonom prestao je da važi Zakon o prelaženju državne granice i kretanju u graničnom pojasu).</p>		<p>NAPOMENA: U toku je donošenje Zakona o strancu i Zakona o azilu.</p>	
<p>68. Nedostatci Zakona o prebivalištu i boravištu građana su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ne uređuje pitanja zaštite i korišćenja podataka iz evidencije na potreban način; - ne utvrđuje obavezno vođenje evidencije u elektronskoj formi i ne obezbjeđuje efikasno dostavljanje i razmjenu podataka iz evidencija; - nadležni organi nemaju upravna ovlašćenja da po službenoj dužnosti sprovode postupak ažuriranja podataka; - prijavno odjavni postupak je suviše komplikovan; - evidencija o strancima vodi se odvojeno. 	<ul style="list-style-type: none"> - Donijeti novi Zakon koji će biti usklađen sa pravom EU i time otkloniti navedene nedostatke 		<p>Zakon o prebivalištu i boravištu građana</p>
<p>69. Nedostatci Zakona o kretanju i boravku stranaca su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dugotrajnost i složenost postupka za regulisanje boravka i pribavljanje pojedinih dozvola – što predstavlja prepreku stranim ulaganjima i samozapošljavanju; - izdavanje viza, iseljavanja i druga pitanja koja se odnose na slobodu kretanja nijesu usklađena sa pravom EU; - ograničena kontrola migracionih tokova (izbjeglica i migracije) – što ostavlja otvorena vrata kriminalu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Donijeti novi Zakon koji će biti usklađen sa pravom EU i koji će obezbjediti: <ul style="list-style-type: none"> • jasnost i transparentnost postupka za ulazak stranaca, posebno za maloljetnike koji putuju sa drugim licima ili bez pratnje; • razmjenu informacija o listi priznatih putnih isprava i zaštitu od zloupotreba korišćenja putnih isprava; • sistem koji garantuje povratak stranaca nakon boravka u Crnoj Gori; • uslove za odbijanje ulaska stranaca u Crnoj Gori i za privremeni boravak i stalno nastanjene u Crnoj Gori • zadržavanje granične propusnice kao «sui generis» putne isprave 		<p>Zakon o kretanju i boravku stranaca</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>27. PRAVO NA UTOČIŠTE U DRŽAVNOJ ZAJEDNICI SRBIJA I CRNA GORA</p> <p>Član 38</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o azilu (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 12/05</i>) • Zakonik o krivičnom postupku (<i>Sl.list RCG 71/03, 7/04</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 14 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Konvencija o statusu izbjeglica - UN • Protokol o statusu izbjeglica - UN • Protokol koji se odnosi na mornare izbjeglice - UN • Konvencija o pravnom položaju lica bez državljanstva - UN 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>70. Nepostojanje Zakona o azilu na nivou Republike Crne Gore Zakonom o azilu SCG predviđeno je da države članice svojim zakonima urede postupak za priznavanje azila, nadležnost i dopunska prava lica koja traže ili uživaju pravo azila. Stvorena je obaveza da države članice svojim zakonima urede nadležnost, prvostepeni i drugostepeni postupak kao i druga pitanja koja se odnose na pravo azila, a nisu uređena Zakonom o azilu SCG. Zakon o azilu predstavlja pravnu pretpostavku za dosledno izvršavanje međunarodnih obaveza SCG koje proizilaze iz međunarodnih pravnih akata kao i ispunjenje jednog od uslova za pridruživanje EU.</p>	<p>- Donošenjem Zakon o azilu pravni sistem RCG bi se u potpunosti usaglasio sa Zakonom o azilu SCG i međunarodnim aktima u ovoj oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konvencijom o statusu izbjeglica sa Protokolom o statusu izbjeglica, • Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima • Evropskom konvencijom o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda, • Konvencijom protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka, • Konvencijom o pravima djeteta UN. 	<p>Poslije donošenja zakona biće potrebno donijeti i niz podzakonskih akata, između ostalog propise o izgledu identifikacionih dokumenata, obrazaca koje će popunjavati budući tražioci azila, efikasnoj proceduri za prijem i smještaj tražilaca azila i lica kojima je priznat status, načinu ostvarivanja njihovih pojedinih prava, smještaju, visini novčane pomoći i dr.</p>	<p>Zakon o azilu U toku je izrada Zakona o azilu Prijedlog Zakona o azilu je u skupštinskoj proceduri i u potpunosti je u skladu sa evropskim standardima</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>28. POSEBNA ZAŠTITA PORODICE, MAJKE I DJETETA</p> <p>Član 39</p> <p>Član 59, 60, 61</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja (Sl. list SRJ, 43/82, 72/82, 46/96) • Zakon o rješavanju sukoba zakona i nadležnosti u statusnim, porodičnim i naslednim odnosima (Sl. list SRJ 9/79, 20/90, 46/96) • Porodični zakon (Sl. list RCG 7/89, 56/03) • Zakon o radu (Sl. list RCG 43/03, 79/04, 24/06, 25/06) • Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti (Sl. list RCG 78/05) • Zakon o obrazovanju sredstava solidarnosti za obezbjeđenje socijalne sigurnosti porodice (Sl. list RCG 9/90) • Zakon o zdravstvenom osiguranju (Sl. list RCG 39/04, 23/05) • Zakon o "Dječjoj nedjelji" (Sl. list RCG 26/73, 27/94) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 16, 25 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN - čl 23, 24 • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Konvencija o pravima djeteta - UN • Fakultativni protokol o učešću djece u oružanim sukobima uz Konvenciju o pravima djeteta - UN • Protokol o zaštiti od kriminalne trgovine poznate pod imenom "trgovina bijelim robljem" - UN • Protokol o zaštiti od trgovine ljudima, posebno ženama i djecom uz UN konvenciju o borbi protiv međunarodnog kriminala - UN 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
71. Porodični zakon je na dobar način regulisao pravo na zaštitu porodice, majke i djeteta.		U pripremi je izrada Novog Porodičnog zakona - prijedlog koji će biti u potpunosti usklađen sa međunarodnim standardima.	Porodični zakon u izradi je novi zakon

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>29. PRAVO NA RAD</p> <p>Član 40</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o radu (Sl. list RCG 43/03, 79/04, 24/06, 25/06) • Zakon o zapošljavanju (Sl. list RCG 5/02, 79/04) • Zakon o zapošljavanju i radu stranaca (Sl. list RCG 11/04) • Zakon o zaštiti građana Republike Crne Gore na radu u inostranstvu (Sl. list RCG 11/04) • Zakon o evidencijama u oblasti rada i zapošljavanja (Sl. list RCG 69/03) • Zakon o državnim službenicima i namještenicima (Sl. list RCG 27/04, 31/05) • Zakon o sudovima (Sl. list RCG 5/02) • Zakon o parničnom postupku (Sl. list RCG 22/04) • Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda (Sl. list RCG 41/03) • Zakon o štrajku (Sl. list RCG 43/03, 61/04, 71/05) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 23 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Konvencija MOR br. 2 o nezaposlenosti, 1919 • Konvencija MOR br. 3 o zapošljavanju žena prije i poslije porođaja, 1919 • Konvencija MOR br. 8 o naknadama za nezaposlenost zbog brodoloma, 1920 • Konvencija MOR br. 9 o namještenju mornara, 1920 • Konvencija MOR br. 11 o pravima udruživanja i koaliranja poljoprivrednih radnika, 1921 • Konvencija MOR br. 12 o obeštećenju nesrećnih slučajeva u poslu u poljoprivredi, 1921 • Konvencija MOR br. 13 o upotrebi olovnog bjelila u bojadisanju, 1921 • Konvencija MOR br. 14 o nedjeljnom odmoru u industrijskim preduzećima, 1921 • Konvencija MOR br. 16 o obaveznom ljekarskom pregledu djece i mladića prije zaposlenja na brodovima, 1921 • Konvencija MOR br. 17 o obeštećivanju nesrećnih slučajeva pri radu, 1925 • Konvencija MOR br. 18 o obeštećivanju uslijed profesionalnih oboljenja, 1925 • Konvencija MOR br. 19 o jednakom tretmanu stranih i domaćih radnika u pogledu obeštećenja nesrećnih slučajeva pri radu, 1925 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE • Evropska konvencija o pravnom položaju radnika migranata - SE
	<p>Član 52</p>			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
			<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija MOR br. 22 o ugovoru o najmu mornara, 1926 • Konvencija MOR br. 23 o repatriranju mornara, 1926 • Konvencija MOR br. 24 o osiguranju za slučaj bolesti industrijskih i trgovačkih radnika i domaće posluge, 1927 • Konvencija MOR br. 25 o osiguranju za slučaj bolesti poljoprivrednih radnika, 1927 • Konvencija MOR br. 27 o naznačavanju težine na velikim koletima koja se prenose lađom, 1929 • Konvencija MOR br. 29 o prinudnom ili obaveznom radu, 1930 • Konvencija MOR br. 32 o zaštiti radnika zaposlenih na utovaru istovaru brodova od nesreća na poslu (revidirana) • Konvencija MOR br. 45 o zapošljavanju žena na podzemnim radovima u rudnicima svih kategorija, 1935 • Konvencija MOR br. 48 o uspostavljanju međunarodnog uređenja očuvanja prava za slučajeve iznemoglosti, starosti i smrti, 1935 • Konvencija MOR br. 53 o minimumu stručne sposobnosti za zapovjednika i oficira trgovačke mornarice, 1936 • Konvencija MOR br. 56 o bolesničkom osiguranju pomoraca, 1936 • Konvencija MOR br. 69 o diplomama o stručnoj sposobnosti brodskih kuvara, 1946 • Konvencija MOR br. 73 o ljekarskim pregledima pomoraca, 1946 • Konvencija MOR br. 74 o svjedočanstvima o sposobnosti kvalifikovanog mornara, 1946 • Konvencija MOR br. 80 o djelimičnoj reviziji konvencija usvojenih od strane Generalne konferencije MOR na 28 prvih zasjedanja, 1946 • Konvencija MOR br. 81 o inspekciji rada u industriji i trgovini, 1947 • Konvencija MOR br. 87 o sindikalnim slobodama i zaštiti sindikalnih prava, 1948 • Konvencija MOR br. 88 o organizaciji službe za zapošljavanje, 1948 • Konvencija MOR br. 89 o noćnom radu žena u industriji revidirana, 1948 • Konvencija MOR br. 90 o noćnom radu djece u industriji (revidirana), 1948 • Konvencija MOR br. 91 o plaćenom odmoru pomoraca (revidirana), 1949 • Konvencija MOR br. 92 o smještaju posade na brodu (revidirana), 1949 • Konvencija MOR br. 97 o radnicima migrantima (revidirana), 1949 • Konvencija MOR br. 98 o pravu na organizovanje i kolektivno pregovaranje, 1949 • Konvencija NOR br. 100 o jednakom nagrađivanju muške i ženske radne snage za rad jednake vrijednosti, 1951 • Konvencija MOR br. 102 o minimalnoj normi socijalnog obezbjeđenja, 1952 • Konvencija MOR br. 103 o zaštiti materinstva (revidirana), 1952 • Konvencija MOR br. 105 o zabrani prinudnog rada, 1957 • Konvencija MOR br. 106 o nedjeljnom odmoru u trgovini i biroima, 1957 • Konvencija MOR br. 109 o platama, radnom vremenu i brojnom stanju posade (revidirana), 1958 • Konvencija MOR br. 111 o diskriminaciji u pogledu zapošljavanja i zanimanja, 1958 • Konvencija MOR br. 113 o ljekarskom pregledu ribara, 1959 • Konvencija MOR br. 114 o ugovorima o zapošljavanju ribara, 1959 • Konvencija MOR br. 116 o djelimičnoj reviziji konvencija usvojenih od strane Generalne konferencije MOR na prva 32 zasjedanja radi standardizacije odredaba koje se odnose na pripremanje izvještaja o primjeni konvencija MOR, 1961 • Konvencija MOR br. 119 o zaštiti mašina, 1963 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Konvencija MOR br. 121 o davanjima za slučaj nesreće na poslu i profesionalnih oboljenja, 1964 • Konvencija MOR br. 122 o politici zapošljavanja, 1964 • Konvencija MOR br. 126 o smještaju posade na ribarskim brodovima, 1966 • Konvencija MOR br. 129 o inspekciji rada u poljoprivredi, 1969 • Konvencija MOR br. 131 o utvrđivanju minimalnih plata, 1970 • Konvencija MOR br. 132 o plaćenom godišnjem odmoru (revidirana), 1970 • Konvencija MOR br. 135 o radničkim predstavnicima, 1971 • Konvencija MOR br. 136 o zaštiti od benzola, 1971 • Konvencija MOR br. 138 o minimalnoj starosti za zasnivanje radnog odnosa, 1973 • Konvencija br. 139 o sprječavanju i kontroli profesionalnih rizika prouzrokovanih kancerogenim supstancama i agensima, 1974 • Konvencija MOR br. 140 o plaćenom odsustvu za obrazovne svrhe, 1974 • Konvencija MOR br. 142 o profesionalnoj orijentaciji i stručnom osposobljavanju i razvoju ljudskih resursa, 1975 • Konvencija MOR br. 143 o migracijama u uslovima zloupotrebe i unaprjeđenju jednakih mogućnosti i tretmanu radnika migranata, 1975 • Konvencija MOR br. 148 o zaštiti radnika od profesionalnih rizika u radnoj sredini prouzrokovanih zagađenjem vazduha, bukom i vibracijama, 1977 • Konvencija MOR br. 155 o zaštiti na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj sredini, 1981 • Konvencija MOR br. 156 o jednakim mogućnostima i tretmanu za radnike i radnice (radnici sa porodičnim obavezama), 1981 • Konvencija MOR br. 159 o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju invalida, 1983 • Konvencija MOR br. 161 o službi medicine rada, 1985 • Konvencija MOR br. 162 o bezbjednosti prilikom korišćenja azbesta, 1986 • Konvencija MOR br. 182 o najgorim oblicima dječijeg rada, 1999 	
--	--	---	--

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Propisi koji tretiraju pravo na rad su u saglasnosti sa međunarodnim standardima u toj oblasti.			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>30. PRAVO NA ŠTRAJK</p> <p>Član 41</p> <p>Član 54</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o radu (Sl. list RCG 43/03, 79/04, 24/06, 25/06) • Zakon o zapošljavanju (Sl. list RCG 5/02, 79/04) • Zakon o zapošljavanju i radu stranaca (Sl. list RCG 11/04) • Zakon o zaštiti građana Republike Crne Gore na radu u inostranstvu (Sl. list RCG 11/04) • Zakon o evidencijama u oblasti rada i zapošljavanja (Sl. list RCG 69/03) • Zakon o državnim službenicima i namještenicima (Sl. list RCG 27/04, 31/05) • Zakon o sudovima (Sl. list RCG 5/02) • Zakon o parničnom postupku (Sl. list RCG 22/04) • Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda (Sl. list RCG 41/03) • Zakon o štrajku (Sl. list RCG 43/03, 61/04, 71/05) 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE - čl.11 • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima – UN član 8. stav 1. tačka d) I stav 2. 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE - čl. 5 • Pravo na udruživanje pripadnika profesionalnih oružanih snaga - preporuka SE • Rezolucija Saveta Evrope br 1442 Pravo na štrajk - SE

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Propisi koji tretiraju pravo na štrajk su u saglasnosti sa međunarodnim standardima u toj oblasti.			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>31. SOCIJALNO OBEZBJEĐENJE I SOCIJALNO OSIGURANJE</p> <p>Član 42</p> <p>Član 55</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o doprinosima za socijalno osiguranje (<i>Sl.list RCG 32/93, 3/94, 17/94, 42/94, 1/95, 13/96, 45/98, 29/05</i>) • Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti (<i>Sl.list RCG 78/05</i>) • Zakon o penzijsko invalidskom osiguranju (<i>Sl.list RCG 54/03, 39/04, 61/04, 79/04, 81/04</i>) • Zakon o zaštiti na radu (<i>Sl.list RCG 79/04</i>) • Zakon o zaštiti građana RCG na radu u inostranstvu (<i>Sl.list RCG 11/04</i>) • Zakon o boračkoj i invalidskoj zaštiti (<i>Sl.list RCG 69/03</i>) • Zakon o zdravstvenom osiguranju (<i>Sl.list RCG 39/04, 23/05</i>) • Zakon o zapošljavanju (<i>Sl.list RCG 5/92</i>) • Zakon o povlasticama invalidnih lica u unutrašnjem putničkom saobraćaju (<i>Sl.list RCG 47/99</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN - čl 22, 25 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Propisi koji tretiraju pravo na socijalno osiguranje i socijalno osiguranje su u saglasnosti sa međunarodnim standardima u toj oblasti.			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>32. PRAVO NA OBRAZOVANJE</p> <p>Član 43</p> <p>Član 62</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o stručnom obrazovanju (<i>Sl.list RCG 64/02</i>) • Zakon o obrazovanju odraslih (<i>Sl.list RCG 64/02</i>) • Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju (<i>Sl.list RCG 64/02</i>) • Zakon o gimnaziji (<i>Sl.list RCG 64/02</i>) • Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim potrebama (<i>Sl.list RCG 80/04</i>) • Zakon o visokom obrazovanju (<i>Sl.list RCG 60/03</i>) • Zakon o prosvjetnoj inspekciji (<i>Sl.list RCG 80/04</i>) • Zakon o dokazivanju stečene školske spreme (<i>Sl.list RCG 9/79</i>) • Zakon o predškolskom obrazovanju i vaspitanju (<i>Sl.list RCG 64/02</i>) • Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju (<i>Sl.list RCG 64/02, 31/05</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 26 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima – UN član 13. • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE - protokol 1, čl 2 • Evropski sporazum o produžavanju stipendiranja studenata koji studiraju u inostranstvu - SE • Sporazum o unaprjeđenju saradnje u oblasti visokog obrazovanja u okviru srednjoevropskog programa razmjene univerzitetskih studija (SEPRUS II) – sporazum između više zemalja, depozitar je Mađarska 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>72. Srednje obrazovanje za redovne učenike je besplatno, ali to nije propisano zakonom. Vanredni učenici plaćaju troškove polaganja ispita na osnovu odluke ministra. Prema propisima koji će se primjenjivati uvođenjem novih obrazovnih programa, postepeno u škole, ni vanredni učenici neće plaćati troškove polaganja ispita.</p>	<p>- Ozakoniti faktičko stanje kroz Zakon o stručnom obrazovanju i Zakon o gimnaziji. U ove Zakone unijeti odredbu o besplatnom obrazovanju učenika srednjih škola.</p>		<p>Zakon o stručnom obrazovanju Zakon o gimnaziji</p>
<p>73. Stalno poboljšanje materijalnih uslova nastavnog osoblja je zadnjih godina veoma prepoznatljivo kao problem koji treba rješavati. Za sve zaposlene koji se finansiraju iz budžeta (prosvjeta, zdravstvo...) povećanje zarada vrši se na osnovu najniže cijene rada koja je za sve ista.</p>	<p>- Povećati koeficijente zaposlenima u obrazovanju u okviru Granskog kolektivnog ugovora za oblast prosvjete</p>		
<p>74. Nije efikasna odredba iz Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju u vezi sa primjenom prekršajnih kazni prema roditelju u cilju obavezivanja roditelja da dijete-učenik pohađa odnosno završi obavezno školovanje. Obično se radi o djeci čiji su roditelji bez dovoljno sredstava i za najosnovnije životne potrebe i iz tog razloga odredba nije primjenjiva.</p>	<p>- Izmijeniti Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju</p>		<p>Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>33. SLOBODA NAUČNOG I UMJETNIČKOG STVARANJA</p> <p>Član 44</p> <p>Član 50, 64</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o geografskim oznakama porijekla (<i>Sl. list SRJ 28/96</i>) • Zakon o standardizaciji (<i>Sl. list SRJ 8/03</i>) • Zakon o žigovima (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 7/05</i>) • Zakon o zaštiti topografije integrisanih kola (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 61/04</i>) • Zakon o pravnoj zaštiti dizajna (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 61/04</i>) • Zakon o autorskom i srodnim pravima (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 61/04</i>) • Zakon o patentima (<i>Sl. list Srbije i Crne Gore 35/04</i>) • Zakon o naučno istraživačkoj djelatnosti (<i>Sl. list RCG 71/05</i>) • Zakon o Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti (<i>Sl. list RCG 24/94, 30/94</i>) • Zakon o samostalnim umjetnicima (<i>Sl. list RCG 31/84, 1/85</i>) • Zakon o kinematografiji (<i>Sl. list RCG 45/93, 27/94, 45/05</i>) • Zakon o pozorišnoj djelatnosti (<i>Sl. list RCG 60/01</i>) • Zakon o arhivskoj djelatnosti (<i>Sl. list RCG 25/92, 6/94, 27/94</i>) • Zakon o državnim nagradama (<i>Sl. list RCG 12/96</i>) • Zakon o zaštiti spomenika kulture (<i>Sl. list RCG 47/91</i>) • Zakon o izdavaštvu (<i>Sl. list RCG 20/95, 22/95, 64/02</i>) • Zakon o spomenicima i spomen - obilježjima, istorijskim događajima i ličnostima (<i>Sl. list RCG 26/71, 10/72, 6/88, 29/89, 39/89, 48/91, 27/94, 84/03, 30/04</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl. 22, 27 • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN • Svetska (univerzalna) konvencija o autorskom pravu • Pariska konvencija o zaštiti industrijske svojine • Bernska konvencija o zaštiti književnih i umjetničkih djela sa Amandmanima na tekst Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela - UN • Evropska konvencija o kulturi -SE • Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina - SE • Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine - UN • Konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o potvrđivanju WIPO Ugovora o interpretacijama i fonogramima • Zakon o potvrđivanju WIPO Ugovora o autorskom pravu • Zakon o potvrđivanju Haškog sporazuma o međunarodnom prijavljivanju industrijskih uzoraka i modela i Dopunskog akta iz Stokholma

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korištene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>75. Zakon o samostalnim umjetnicima Prevaziđeni su izrazi, pojmovi u zakonu. Nedostatak podzakonskih akata.</p>	<p>- Pokrenuti proceduru za donošenje novog zakona. Novim zakonom predvidjeti donošenje podzakonskih akata kao npr. Pravilnik o registru umjetničkih organizacija (navedeni registar vodio bi se pri Ministarstvu kulture i medija); Pravilnik o postupku i uslovima za priznavanje prava samostalnih umjetnika na uplatu doprinosa za penzijsko, invalidsko, te zdravstveno osiguranje iz budžeta Republike Crne Gore.</p>		<p>Zakon o samostalnim umjetnicima</p>
<p>76. Zakon o arhivskoj djelatnosti Prevaziđena zakonska regulativa. Nedostatak podzakonskih akata. Nepostojanje Arhivskog savjeta Crne Gore. -Zatvorenost arhiva prema javnosti</p>	<p>- Potreba donošenja novog zakona. Treba zakonom predvidjeti podzakonska akta kao što su: Pravilnik o vođenju arhivske evidencije, Pravilnik o stručnim poslovima i polaganju stručnih ispita u arhivskoj struci i sticanje viših stručnih zvanja; Pravilnik o programu stručnog ispita; Pravilnik o nadzoru nad stručnim radom; Pravilnik o uslovima smještaja, opreme, zaštite i obrade arhivskog gradiva, kao i o broju i strukturi zaposlenih u arhivima.</p> <p>- Inoviranjem zakona o arhivskoj djelatnosti mora se, u skladu sa potrebama demokratskog društva, ići ka otvaranju arhiva prema javnosti. Potrebno je prevazići statusni problem, tj. izvršiti reorganizaciju Državnog arhiva CG. Potrebna je kvalitetnija pravna, stručna i fizička zaštita građe. Treba ispoštovati međunarodne standarde u izradi arhivističkih programa. Potrebna je zaštita i novih nosioca informacija, kao što su npr. disketa, papir, audio-vizuelni materijal, audio-trake, filmovi i dr. Neophodan je dalji rad na Informacionom sistemu ARHIS i na automatizaciji rada registratura i njihovom povezivanju. Potrebna je valorizacija i kategorizacija arhivske građe, između ostalog i zbog toga, da bi se određena arhivska građa upisala u registar spomenika kulture Republike Crne Gore. Državnom arhivu je potrebno jasno odrediti matičnu funkciju i sve uslove pod kojima se ona vrši. Potrebno je osnovati jedinstvenu upravu kao samostalnu jedinicu pri Državnom arhivu koje bi obavljalo upravne, stručne i inspekcijske poslove u arhivskoj djelatnosti i sprovodilo stručnu koordinaciju cjelokupne arhivske službe i izrađivalo legislativu i pravne norme potrebne u arhivskoj službi. Potrebno je stvoriti preduslove za moderno</p>		<p>Zakon o arhivskoj djelatnosti</p>

	<p>elektronsko poslovanje i preduslove za korištenje arhivske građe online prvenstveno onoga koje je već snimljeno na mikro-filmove i izgraditi i sprovesti program mikro-filmovanja i digitalizovanja arhivske građe.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Potrebno je stvarati preduslove za osnivanje specijalizovanih arhiva kao npr. univerzitetskih, privrednih, političkih stranaka, medija, književnosti, crkvenih i sl. Jako je bitno u procesu razvoja informacijske infrastrukture povezati arhivske službe i uključiti ih u evropsku mrežu arhivskih ustanova. To je pretpostavka za prihvatanje međunarodnih standarda za normirane zapise (ISAAR/CPF) i za opis arhivske građe (ISAD/G). Preduzeti mjere da se organizuju studije arhivistike koje će obrazovati i arhiviste za (istorijske) arhive i za stručnjake u oblasti upravljanja dokumentima i organizacijama koje stvaraju dokumente. 		
<p>77. Zakon o spomen-obilježjima, istorijskim događajima i ličnostima Zakon je potpuno zastario, ne prati potrebe društva. I nije u skladu sa Ustavom i društvenim uređenjem. U zakonu su navedene znamenite ličnosti samo iz perioda NOB-a.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Potrebno je donijeti novi zakon koji će pratiti potrebe društva i njime obuhvatiti znamenite ličnosti i iz drugih perioda. Donošenjem novog ustava potrebno je navedeni zakon uskladiti sa njim. 		<p>Zakon o spomen-obilježjima, istorijskim događajima i ličnostima</p>
<p>78. Zakon o zaštiti spomenika kulture (predviđa se novi naziv: Zakon o kulturnim dobrima) Odsustvo primjene zakona u praksi. Pojedini segmenti zakona nijesu jasno definisani, a takođe neki elementi i nedostaju, npr. nedostatak inspeksijskog organa definisanog zakonom, direktno utiče na uvećan broj nelegalno izvedenih radova na spomenicima kulture. - Kaznene odredbe, koje za pojedine prekršaje predviđaju novčane kazne sa minornim iznosom (oko 50 evra) stvaraju veći prostor za lako kršenje zakona, a time se i povećava devastacija spomenika kulture.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - U registrovanju i dokumentovanju spomenika trebali bi učestvovati ne samo konzervatori nego i muzealci, instituti za istoriju umjetnosti, arheologiju i etnologiju, srodni fakulteti i čitav prsten spoljnih saradnika. Cenzus spomenika upisanih u nacionalnih registar trebao bi biti apsolutni prioritet. - Poboljšati zakon u odnosu na privatno vlasništvo i ulagačko partnerstvo i sastav kategorizacije spomenika (prije svega finansiranjem najvrijednijih spomenika). - Decentralizovati upravljanje spomenicima po uzoru na arhivske službe, muzeje i restauratore. - Konzervatorski odsjeci bi trebali biti samostaljniji na terenu (i finansijski) te imati veći uticaj na zakonodavstvo u pripremi – zakona i podzakonskih akata, propisa, smjernica, preporuka i sl. 		<p>Zakon o zaštiti spomenika kulture</p>

<p>79. Zaštićena kontakt zona je nejasno definisana, pa su stručna služba zaštite, kao i sami vlasnici, korisnici, imaoci često u dilemi koja je granica kontakt zone. (Ministarstvo kulture i medija pristupilo je izradi Nacrta novog zakona čije donošenje je planirano za septembar 2006).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uraditi generalni inventar kulturnih dobara, te nacionalni registar i dokumentaciju izdvojiti kao javnu službu stavljanjem npr. katastarskih karata i baza podataka na internet. Taj je popis inače uslov ulaska u EU zbog regulisanja transfera, prodaje, izlaganja i restauriranja pokretnih spomenika. - Prikupiti na nivou ministarstva dostupne podatke o ulaganjima svih vrsta u zaštitu kulturnih dobara kako bi se dalje racionalno i efikasno planiralo finansijsko i ostalo ulaganje, uključujući i ono putem oporezivanja. - Uvesti "arheološku policiju" radi bolje zaštite spomenika, posebno jadranskog područja (davanjem koncesija lokalnim ronilačkim centrima). Bez takvih i sličnih lokalnih inicijativa i saradnje sa policijom, lučkim kapetanijama i ribarima zaštita podmorja neće biti djelotvorna. - Usmjeriti naraslo zanimanje i ulaganja inostranih fondacija i na manje poznate spomeničke cjeline, a posebno na održavanje najugroženijih spomenika i spomenika koji postoje kao infrastruktura određene lokalne i regionalne sredine. Konzervatorska služba trebala bi uvjerljivije objašnjavati važnost kulturne baštine i prednjačiti u tumačenju novih oblika zaštite kulturne baštine, podsticanju saradnje sa nevladinim organizacijama, drugim sektorima uprave, privatnim sektorom itd. - Raditi na obrazovanju ljudi na polju kulturnog menadžmenta, novih komunikacijskih tehnologija, obrazovnih i marketinških inicijativa koji mogu uvjerljivo ilustrovati ulaganja u spomeničku baštinu. 		
<p>80. Zakon o izdavaštvu Nije zakonski riješen položaj i status knjižara i distributivnih centara gdje bi se oni tretirali kao dio društvenog standarda, te dobijali prioritet pri dodjeli poslovnih prostora, oslobađali ekonomskih cijena zakupa, oslobađali poreskih i zakonskih dažbina za inventar i kompjutersku opremu. Nije izdvojen status u prometu knjiga, časopisa, kataloga i drugih materijala vezanih za širenje informacija o knjizi (poštanski troškovi, transport i sl.). Otkup knjiga nije zakonski regulisan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Izmjena oblika oporezivanja autorskog udjela u proizvodnji knjiga u skladu sa evropskim standardima, pod čime se podrazumijevaju autorska prava, direktna i posredna, kao i svi stručni radovi na knjizi (prevodi, lekture, i sl.) - Poresko rasterećenje u cijeloj proizvodnoj, distributivnoj i prodajnoj fazi knjiga, oslobađanje, možda čak stimulisanje izvoza gotovih knjiga za inostrane naručioce. - Izrada standarda za temeljno i redovno popunjavanje školskih biblioteka. - Direktno stimulisanje proizvodnje knjige, domaće i prevedene, javnim konkursima. 		<p>Zakon o izdavaštvu</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>34. PRAVO NA ZAŠTITU ZDRAVLJA</p> <p>Član 45</p> <p>Član 57</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koje ugrožavaju celu zemlju (<i>Sl. list SRJ, 37/02</i>) • Zakon o zdravstvenoj zaštiti stranaca u Saveznoj Republici Jugoslaviji (<i>Sl. list SRJ, 37/02</i>) • Zakon o zdravstvenom osiguranju (<i>Sl.list RCG 39/04, 23/05</i>)² • Zakon o zdravstvenoj zaštiti (<i>Sl.list RCG 39/04</i>) • Zakon o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica (<i>Sl.list RCG 32/05</i>) • Zakon o uzimanju dijelova čovječjeg tijela, organa i tkiva radi presađivanja u svrhe liječenja (<i>Sl.list RCG 17/83</i>) • Zakon o sanitarnoj inspekciji (<i>Sl.list RCG 56/92, 27/04</i>) • Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (<i>Sl.list RCG 32/05</i>) • Zakon o proizvodnji i prometu lijekova (<i>Sl.list RCG 31/77, 40/77, 17/82, 20/88, 29/89, 39/89, 48/91, 17/92, 27/94</i>) • Zakon o proizvodnji i prometu otrova (<i>Sl.list RCG 27/94</i>) • Zakon o lijekovima (<i>Sl.list RCG 80/04</i>) • Zakon o medicinskim sredstvima (<i>Sl.list RCG 79/04</i>) • Zakon o zdravstvenom nadzoru nad životnim namirnicama i predmetima opšte upotrebe (<i>Sl.list RCG 26/73, 32/84, 12/86, 4/88, 29/89, 39/89, 48/91, 17/92, 27/94</i>) • Zakon o određivanju organa za vršenje određenih poslova u oblasti proizvodnje i prometa opojnih droga (<i>Sl.list SRCG 7/81</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - čl 25 • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN - čl.10, 11, 12 • Konvencija o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije - UN - čl. 5 • Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena - UN - čl. 10, 11, 14 • Konvencija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci - UN • Konvencija o psihotropnim supstancama - UN • Jedinствена konvencija o opojnim drogama - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE - dio I stav 3, 7,11; dio II čl. 2, stav 4, čl. 3 tačka 1, čl. 7 tačka 2, 10, čl. 11, 13, 19

² Dana 1.1.2006. prestaju da važe odredbe koje se odnose na registraciju poreskih obveznika i osiguranika i podnošenje prijave za obračun i plaćanje poreza i doprinosa koje su u suprotnosti sa Zakonom o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa - vidi član 18 Zakona, 29/2005)

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>81. Zakon o bezbjednoj hrani Pravo na zdravlje podrazumijeva i pravo na bezbjednu hranu i obezbjeđenje dovoljnih količina vode za piće. U skladu sa principima Međunarodnog pakta o socijalnim, ekonomskim i kulturnim pravima, kao i direktivama EU, principima HACCApa u proizvodnji hrane, Codex Alimentarius WHO, Ministarstvo zdravlja je u obavezi da izradi zakonsku regulativu u oblasti bezbjedne hrane koja će obezbijediti vođenje nacionalne politike saglasno međunarodnim standardima i zaštitu zdravlja stanovništva kroz sigurnu i bezbjednu hranu.</p> <p>Izrada Zakona o bezbjednoj hrani uslovljena je direktivama EU, principima, WHO, WTO, FAO i SPEC. Zakon o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe (Sl. List SFRJ br. 53/91 i sl. List SRJ 24/94 utvrdio je nadležnost Ministarstva zdravlja u pogledu zdravstvene ispravnosti životnih namirnica, uključujući predmete opšte upotrebe i vode za piće.</p> <p>Na osnovu Zakona o sprovođenju Ustavne povelje obaveze država članica su da uređuju oblast bezbjedne hrane, jer postojeći zakon nije usaglašen sa principima bezbjedne hrane od proizvođača do potrošača ustanovljenim EU zakonodavstvom, a koji ima izuzetnu važnost u pogledu zaštite zdravlja stanovništva, kao prioritet javnog zdravlja. Novim Zakonom se uvode principi bezbjedne hrane i ističe odgovornost proizvođača za kvalitet i bezbjednost.</p>	<p>- Usvojiti zakon</p>		<p>Zakon o bezbjednoj hrani</p>
<p>82. Zakon o bezbjednoj krvi Na osnovu Konvencije o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudi u odnosu na primjenu biologije i medicine (EC- HRDHB Application of Biology and Medicine: Convention on Human Rights and Biomedicine, 1997); EU Direktiva: RC 98/2000; RC</p>	<p>- Usvojiti zakon</p>		<p>Zakon o bezbjednoj krvi</p>

<p>33, 61, 62, /2002; Zakona o zdravstvenoj zaštiti potrebno je utvrditi legislativu u oblasti bezbjedne krvi, kao integralnom dijelu sistema zdravstva. Podizanje svjesnosti o dobrovoljnom davalaštvu, kao obliku solidarnosti i načinu obezbjeđenja potrebnih količina krvi. Obezbjeđenje dovoljnih količina krvi, adekvatan sistem distribucije, kontrolnih mehanizama u cilju bezbjednosti i zaštite zdravlja stanovništva je odgovornost svake države u zaštiti zdravlja i prava građana na najveće standarde u zaštiti njihovog zdravlja i života.</p>			
<p>83. Zakon o prekidu trudnoće treba da definiše etičke principe, uslove, način rada i nadzor nad obavljanjem prekida trudnoće u cilju zaštite zdravlja, eliminacije nelegalnih abortusa i kontrole rađanja, saglasno načelima Konvencije o bioetici i medicini, kao i drugim konvencijama o ljudskim pravima i zaštiti dostojanstva (Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije prema ženama – 1079; i Dodatni Protokol – 1999; Deklaracija UN a o eliminaciji nasilja nad ženama - 1993).</p>	<p>- Usvojiti zakon</p>		<p>Zakon o prekidu trudnoće</p>
<p>84. Zakon o asistiranom reproduktivnim tehnologijama Zakon o prekidu trudnoće Univerzalna Deklaracija o ljudskim genomima i pravima -1997; Konvencija o ljudskim pravima i biomedicini, kao i preporuke WHO, nalažu bezbjedan i siguran postupak vještačke oplodnje zasnovan na etičkim principima i savremenoj medicinskoj tehnologiji.</p>	<p>- Usvojiti zakon</p>		<p>Zakon o prekidu trudnoće</p>
<p>85. Zakon o transplantaciji Zakon o uzimanju djelova čovječjeg tijela, organa i tkiva radi presađivanja u svrhe liječenja – Sl. List SRCG br. 17/83, 29/89, 48/91, 17/92, 27/94 nije u suprotnosti sa Konvencijom o ljudskim pravima i biomedicini i dodatnim protokolom, ali je prevaziđen jer svojim sadržajem ne odražava dostignuti nivo medicinske nauke, naročito domena presađivanja organa i tkiva ljudskog porijekla, gdje su etičke dileme i problemi posebno naglašeni. Potrebno je bliže odrediti da se organi i tkiva ne odnose na</p>	<p>- Usvojiti zakon</p>		<p>Zakon o transplataciji</p>

<p>uzimanje krvi i krvnih derivata. U konvenciji i Protokolu se bliže reguliše transplatacija regenerativnih ćelija hemotopoezne loze; ujednačavanje pristupa pacijentima ovim načinima liječenja; poštovanje dostojanstva ličnosti; pristanak za davanje dijela tijela duševno zdravih osoba; saglasnosti i odgovarajućih sankcija.</p>			
<p>86. Zakon o opojnim drogama Cilj donošenja ovog zakona je uređivanje oblasti zloupotrebe proizvodnje i prometa droga i prekursora. Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga (Sl.list. SRJ37/02) treba inovirati i uskladiti sa Konvencijom UNa protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci – UN 1971, kao i direktivama EU i preporukama INCBa (Međunarodni biro za kontrolu opojnih droga). Novim Zakonom Crna Gora bi po prvi put samostalno uredila oblast proizvodnje i prometa opojnih droga i predvidjela mjere utvrđene međunarodnim konvencijama.</p>	<p>- Usvojiti zakon</p>		<p>Zakon o opojnim drogama</p>

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>35. ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja (<i>Sl. list SRJ, 46/96</i>) • Zakon o prometu eksplozivnih materija (<i>Sl. list SRJ, 68/02</i>) • Zakon o prevozu opasnih materija (<i>Sl. list SRJ, 68/02</i>) • Zakon o proizvodnji i prometu otrovnih materija (<i>Sl. list SRJ, 37/02</i>) • Zakon o zabrani izgradnje nuklearnih elektrana u Saveznoj Republici Jugoslaviji (<i>Sl. list SRJ, 12/95</i>) • Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (<i>Sl. list RCG 80/05</i>) • Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu (<i>Sl. list RCG 80/05</i>) • Zakon o upravljanju otpadom (<i>Sl. list RCG 80/05</i>) • Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine (<i>Sl. list RCG 80/05</i>) • Zakon o životnoj sredini (<i>Sl. list RCG 12/96, 55/00</i>) • Zakon o zaštiti prirode (<i>Sl. list RCG 36/77, 39/77, 2/89</i>) • Zakon o zaštiti vazduha od zagađivanja (<i>Sl. list RCG 14/80, 16/80, 27/92</i>) • Zakon o proizvodnji i prometu otrova (<i>Sl. list RCG 31/77, 40/77, 27/94</i>) • Zakon o nacionalnim parkovima (<i>Sl. list RCG 47/91</i>) • Zakon o eksplozivnim materijama i zapaljivim tečnostima i gasovima (<i>Sl. list RCG 44/76, 49/76, 34/86, 11/88</i>) • Zakon o održavanju čistoće, prikupljanju i korišćenju otpadaka (<i>Sl. list RCG 20/81, 26/81, 2/89, 19/89</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Evropska konvencija o zaštiti životinja u međunarodnom prevozu - SE • Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala - UN • Kjoto protokol - Okvirna konvencija o klimatskim promjenama - UN • Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od zagađivanja - UN • Konvencija o biološkoj raznovrsnosti - UN • Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača - UN • Montrealski amandman na Bečku konvenciju o supstancama koje oštećuju ozonski omotač - UN • Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač - UN • Konvencija o međunarodnom prometu ugroženim vrstama divlje flore i faune - UN • Ramsarska konvencija - UN • Bazelska konvencija o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom odlaganju - UN • Konvencija o prekograničnom zagađivanju vazduha na velike udaljenosti - UN • Protokol o sprječavanju zagađivanja Sredozemnog mora uslijed potapanja otpada i drugih materija sa brodova i vazduhoplova - UN 	<ul style="list-style-type: none"> • Roterdamska konvencija o proceduri prethodno informišuće saglasnosti za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini - UN • Stokholmska konvencija o dugotrajnim organskim zagađivačima - UN • Arhuska konvencija - UN
	<p>Član 46</p> <p>Član 65</p>			

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
			<ul style="list-style-type: none"> • Protokol o saradnji u borbi protiv zagađivanja Sredozemnog mora naftom i drugim štetnim materijama u slučaju udesa-UN • Međunarodna konvencija o sprječavanju zagađivanja mora uljem -UN • Konvencija o epikontinentalnom pojasu – UN • Konvencija o otvorenom moru - UN • Bečka konvencija o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete -UN • Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od zagađivanja i izvorima zagađivanja sa kopna sa aneksima I, II, III-UN • Protokol o posebno zaštićenim područjima Sredozemnog mora – UN • Konvencija o pravu mora – UN • Konvencija o ranom obavještanju o nuklearnim nesrećama - UN • Međunarodna konvencija o intervenciji na otvorenom moru za slučaj nesreće koja prouzrokuje ili može da prouzrokuje zagađivanje naftom - UN • Konvencija o pružanju pomoći u slučaju nuklearnih nesreća ili radiološke opasnosti - UN • Konvencija o teritorijalnom moru i spoljnom morskom pojasu - UN • Međunarodna konvencija za zaštitu ptica -UN • Konvencija o sprječavanju zagađivanja mora putem izbacivanja otpadaka – UN • Konvencija o osnivanju međunarodnog fonda za naknadu štete nastale usled zagađivanja naftom-UN • Konvencija o močvarama koje su od međunarodnog značaja, posebno kao prebivalište ptica močvarica-UN • Konvencija o saradnji za zaštitu i održivo korišćenje reke Dunav -UN • Konvencija o osnivanju Evropske organizacije za nuklearno istraživanje 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
87. Nepristupanje Republike Crne Gore Konvenciji o pristupu informacijama, učešću javnosti i odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima životne sredine (Aarhuska konvencija).	- Pristupiti Aarhuskoj konvenciji.		
88. Definisanje koji zakoni bivše SRJ ostaju na snazi.	- Uskladiti pravne propise RCG sa <i>acquis communautaire</i> -om u oblasti životne sredine, posebno u oblastima: radioaktivne kontaminacije namirnica, zaštite od radijacije, hemijske supstance, kontrola stepena rizičnosti postojećih supstanci, izvoz i uvoz opasnih hemikalija, posljedica namjernog puštanja genetski modifikovanih organizama u životnu sredinu, upravljanje otpadom, emisijom buke iz građevinskih fabrika i opreme, zagađenosti vazduha-sadržaj olova u benzinu i sumpora u nekim tečnim gorivima, zagađenosti vazduha isparivim organskim jedinjenjima i kontrole supstanci koje uništavaju ozon.		
89. Nepostojanje nezavisne institucije za zaštitu životne sredine.	- Osnivanje Agencije za zaštitu životne sredine		

PRAVA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>36. SLOBODA IZRAŽAVANJA NACIONALNOG IDENTITETA</p> <p>Član 9, 10</p> <p>Član 48</p> <p>Član 34, 67, 76</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o upotrebi nacionalnih simbola (<i>Sl. list RCG 55/2000</i>) • Krivični zakonik (<i>Sl. list RCG 70/2003, 13/04</i>) član 160, 161. • Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda (<i>Sl. list RCG 41/2003</i>), član 1 i 9. stav 4. • Zakon o manjinskim pravima i slobodama (<i>Sl. list RCG 31/06</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima - SE • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske nacionalne manjine u SCG • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Mađarske o zaštiti prava mađarske nacionalne manjine koja živi u SCG i srpske nacionalne manjine koja živi u RM (<i>Sl. list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Savezne vlade SRJ i vlade Rumunije o saradnji u oblasti zaštite nacionalnih manjina (<i>Sl. list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004</i>) • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske nacionalne manjine u SCG (<i>Sl. list SCG- Međunarodni ugovori, br 6/2005</i>) 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Nezaokružena i još neprimjenjena zakonodavna regulativa.	- <i>Primjeniti Zakon o manjinskim pravima i slobodama</i>	<i>Iskustva i praksa Slovenije, Hrvatske, Mađarske i Finske.</i>	

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>37. ZABRANA DISKRIMINACIJE</p> <p>Član 9, 10</p> <p>Član 49</p> <p>Član 15, 17</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04) član 59, 443 • Zakon o krivičnom postupku (Sl. list RCG 7/04) • Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda (Sl. list RCG 41/03) • Zakon o medijima, (Sl. list RCG 51/02, 62/02) član 23. • Zakon o manjinskim pravima i slobodama (Sl. list RCG 31/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN • Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije - UN • Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena - UN • Konvencija UNESCO o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvjete - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina – SE • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima - SE • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske nacionalne manjine u SCG • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Mađarske o zaštiti prava mađarske nacionalne manjine koja živi u SCG i srpske nacionalne manjine koja živi u RM (Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004) • Sporazum između Savezne vlade SRJ i vlade Rumunije o saradnji u oblasti zaštite nacionalnih manjina (Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004) • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske nacionalne manjine u SCG (Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 6/2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracija UN o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije • Deklaracija o uklanjanju svih oblika netolerancije i diskriminacije zasnovanih na religiji i uvjerenju - UN

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Nezaokružena zakonodavna regulativa.	<ul style="list-style-type: none"> - Primjeniti Zakon o manjinskim pravima i slobodama - Usvojiti Zakon o ravnopravnosti građana 	Zakon o ravnopravnosti građana je u skupštinskoj proceduri	Zakon o ravnopravnosti građana

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>38. ZABRANA NASILNE ASIMILACIJE</p> <p>Član 9.10.</p> <p>Član 50</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04) genocid i zločin protiv čovječnosti • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.list RCG 71/03, 7/04) • Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda (Sl. list RCG 41/03) • Zakon o manjinskim pravima i slobodama (Sl. list RCG 31/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima – UN • Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima - SE • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u RH i hrvatske nacionalne manjine u SCG • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Mađarske o zaštiti prava mađarske nacionalne manjine koja živi u SCG i srpske nacionalne manjine koja živi u RM (Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004) • Sporazum između Savezne vlade SRJ i vlade Rumunije o saradnji u oblasti zaštite nacionalnih manjina (Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 14/2004) • Sporazum između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske nacionalne manjine u SCG (Sl.list SCG- Međunarodni ugovori, br 6/2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • Evropska socijalna povelja - SE • Rezolucija 828 Saveta Evrope o nasilnom nestanku - SE • Rezolucija UN 56/161 o ljudskim pravima u administriranju pravde - UN

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p>Nema precizne zakonske definicije nasilne asimilacije kao ni obaveze obezbjeđenja odgovarajućih instrumenata zaštite. Razmotriti pitanje donošenja posebnog zakona.</p>	<p>- Primjeniti Zakon o manjinskim pravima i slobodama</p>	<p>Koristiti iskustva, Slovenije, Hrvatske, Mađarske i Finske</p>	

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>39. ZABRANA IZAZIVANJA RASNE, NACIONALNE I VJERSKE MRŽNJE</p> <p>Član 9. 10</p> <p>Član 51</p> <p>Član 42, 43</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04) - član 199, 370. • Zakon o medijima (Sl. list RCG 51/02, 62/02) - član 11 • Zakon o obrazovanju i vaspitanju (Sl. list 64/2002, 31/2005) - član 2, 7. • Zakon o manjinskim pravima i slobodama (Sl. list RCG 31/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN, član 26, 27. • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE • Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima - UN, član 2. 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
90. Još uvijek nedovoljno usklađeni programi obrazovanja sa poštovanjem, vjerskih, etničkih i nacionalnih različitosti.	- Nastaviti usklađivanje programa obrazovanja		

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>40. PRAVO NA OČUVANJE POSEBNOSTI</p> <p>Član 9, 10</p> <p>Član 52</p> <p>Član 34, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 76.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o upotrebi nacionalnih simbola (Sl.list RCG, 55/00). • Zakon o medijima (Sl.list RCG 51/02, 62/02) član 3. • Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda (Sl. list RCG 41/03) • Krivični zakonik (Sl.list RCG 70/2003, 13/04) član 158, 159, 160, 161. • Zakon o parničnom postupku (Sl.list RCG 22/04, 28/05) • Zakonik o krivičnom postupku (Sl.list RCG 71/03, 7/04) član 7, 8 • Zakon o obrazovanju i vaspitanju (Sl. list 64/02, 31/05), član 2, 11. • Zaključak Skupštine RCG o autentičnom predstavljanju manjinskih naroda u Skupštini Republike Crne Gore (Sl.list RCG 48/02) • Zakon o manjinskim pravima i slobodama (Sl. list RCG 31/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN, član 2, 18, 19, 20. • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima – UN, član 26, 27. • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – SE, Protokol 12, član 1. • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina – SE - član 4, 5, 9, 10, 11, 16. • Haške preporuke o pravu nacionalnih manjina na obrazovanje • Preporuke iz Osla o pravu nacionalnih manjina na upotrebu sopstvenog jezika • Preporuke iz Lunda o djelotvornom učešću nacionalnih manjina u javnom životu 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
Nepotpuna zakonska regulativa.	- <i>Primjeniti Zakon o manjinskim pravima i slobodama</i>		
Neadekvatan tretman svih manjina jer u dijelu političke prezentacije afirmativna akcija obuhvata samo nacionalne stranke Albanaca u Crnoj Gori.	- <i>Ubrzati primjenu Zakona o manjinskim pravima i slobodama kojim su izjednačeni uslovi za sve manjine</i>	<i>Iskustva Slovenije, Hrvatske, Mađarske i Finske.</i>	

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>41. PRAVO NA UDRUŽIVANJE</p> <p>Član 9, 10</p> <p>Član 53</p> <p>Član 40, 70</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o nevladinim organizacijama (<i>Sl.list RCG 27/99, 9/02, 30/02</i>) • Zakon o političkim partijama (<i>Sl.list RCG 21/04</i>) • Zakon o manjinskim pravima i slobodama(<i>Sl. list RCG 31/06</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
<p><i>Nema podsticajnih mjera u smislu afirmativne akcije za lakše nevladino i drugo organizovanje pripadnika manjina. Problem se u mnogome može prevazići primjenom Zakona o manjinskim pravima i slobodama.</i></p>	<p>- <i>Primjeniti Zakon o manjinskim pravima i slobodama</i></p>		

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>42. SARADNJA SA SUNARODNICIM A U DRUGIM DRŽAVAMA</p> <p>Član 9, 10.</p> <p>Član 54</p> <p>Član 74</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sporazum sa Hrvatskom • Sporazumi sa Hrvatskom i Albanijom • Zakon o manjinskim pravima i slobodama (Sl. list RCG 31/06) 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracija OUN o zaštiti prava pripadnika nacionalnih, etničkih, vjerskih i jezičkih manjina, član 2, 5, 6, 7. • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina – SE - član 2, 17, 18. • Evropska Povelja o regionalnim i manjinskim jezicima - član 14. 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rešenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rešavanju problema)	Zakoni
91. Neinstitucionalizovana postojeća dobra saradnja sa susjedima.	- Sa susjednim državama zaključiti sporazume o osnaživanju i institucionalizaciji prekogranične saradnje.		

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>43. UNAPREĐIVANJE USLOVA ŽIVOTA</p> <p>Član 55</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima - UN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
92. Neusklađenost Ustava RCG sa Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina.	<ul style="list-style-type: none"> - Uskladiti Ustav RCG sa Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina - U skladu sa promjenama u Ustavu RCG i normiranjem prava – unaprijeđenje uslova života, definisati nadležnosti Republičkog savjeta za zaštitu prava pripadnika nacionalnih i etničkih grupa 		Ustav Republike Crne Gore
Ne primjenjivanje Zakona o manjinskim pravima i slobodama	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Primjeniti Zakon o manjinskim pravima i slobodama</i> 		Donijeti odgovarajuće propise o primjeni Zakona o manjinskim pravima i slobodama
93. Ne adekvatan institucionalni okvir za ostvarivanje prava.	<ul style="list-style-type: none"> - Formiranje nacionalnih savjeta - Da li sve regulisati jedinstvenim zakonom ili u separate zakone ugrađivati odredbe o pravu na unaprijeđenje uslova života - Razmotriti mogućnost formiranja posebnoga fonda za razvoj područja nastanjenih pripadnicima manjina 		

Osnova	Prava	Zakonodavstvo	Međunarodni dokumenti (UN, CoE i EU)	
			Ratifikovani	Potpisani i drugi
<p>Ustavna povelja Državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama</p> <p>Ustav Republike Crne Gore</p>	<p>44. RAZVIJANJE DUHA TOLERANCIJE</p> <p>Član 9, 10.</p> <p>Član 56</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o medijima (<i>Sl.list RCG 51/02,62/02</i>) član 3. • Zakon o obrazovanju i vaspitanju (<i>Sl. list 64/02, 3/05</i>) - član 2, 7. • Zakon o manjinskim pravima i slobodama(<i>Sl. list RCG 31/06</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima – UN - član 1. • Deklaracija OUN o pravima pripadnika nacionalnih, etničkih vjerskih, jezičkih manjina - član 1 • Deklaracija o uklanjanju svih oblika netolerancije i diskriminacije zasnovanih na religiji i uvjerenju - OUN • Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima - UN • Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - SE • Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina - SE, član 2, 6, 9. 	

Problemi i praznine	Preporuke/ Rješenja	Napomene (Opcije/najbolje prakse koje mogu biti korišćene u rješavanju problema)	Zakoni
	- Unaprijeđenje građanskog obrazovanja.		

IMPLEMENTACIJA PROGRAMA ZAKONODAVNE REFORME

PROCEDURA DONOŠENJA I PROCEDURA IZMJENA I DOPUNA ZAKONA PREMA VAŽEĆIM PROPISIMA U REPUBLICI CRNOJ GORI

Na osnovu člana 85 Ustava Republike Crne Gore, pravo predlaganja zakona, drugog propisa ili opšteg akta imaju Vlada, poslanik ili najmanje šest hiljada birača.

Postupak za donošenje zakona uređen je Poslovníkom Skupštine Republike Crne Gore («Sl. list RCG», br. 37/96; 16/97; 24/97), čl. 73 do čl. 91. Ovaj postupak pokreće se podnošenjem predloga zakona Skupštini. Prije razmatranja na sjednici Skupštine, zakon razmatraju nadležna radna tijela koja predlažu Skupštini da zakon usvoji u cjelini, u izmijenjenom tekstu ili da zakon ne usvoji. Na sjednici Skupštine o zakonu se vodi načelni pretres i pretres u pojedinostima.

Skupština odlučuje većinom glasova ako sjednici prisustvuje više od polovine poslanika. O zakonima kojima se uređuje način ostvarivanja sloboda i prava, izborni sistem, državni simboli, utvrđuju materijalne obaveze građana, o razrješenju predsjednika Republike, o izboru Vlade i povjerenju Vladi, o raspisivanju referendumu, o skraćivanju mandata i o svom poslovniku, Skupština odlučuje većinom glasova ukupnog broja poslanika (čl. 83 Ustava RCG).

U slučaju kada Vlada Republike Crne Gore predlaže zakon, prethodna procedura uređena je Poslovníkom Vlade. Prijedlog priprema nadležno Ministarstvo iz čijega djelokruga je oblast ili pitanje koje se zakonom uređuje. Nadležnost u vršenju poslova ministarstava uređena je Vladinom Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave («Sl. list RCG», br. 54/04; 78/04; 6/05 i 61/05).

PROGRAM ZAKONODAVNE REFORME				
Lista zakona koje je neophodno izmjeniti / donijeti	Broj identifikovanog problema u koloni problemi i praznine	Formalni predlagač zakona	Nosilac posla	Napomene (postojeći prijedlozi, inicijative, nacrti)
1. Ustav Republike Crne Gore	1,5,10,43,67,92	Prijedlog za promjenu Ustava može podnijeti najmanje 10.000 birača, najmanje 25 poslanika, predsjednik Republike i Vlada (čl. 117 Ustav RCG)		
2. Zakonik o krivičnom postupku	2,11,12,13,14,15,16,17,19,20,22,27	Vlada RCG	Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija	Izmjena u proceduri
3. Krivični zakonik	2,4,18,26,38	Vlada RCG	Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija	Izmjena
4. Zakon o nacionalnoj agenciji za bezbjednost	2	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Izmjena
5. Zakon o policiji	2	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Izmjena
6. Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti	3	Vlada RCG	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde	Izmjena
7. Zakon o radu	6,7	Vlada RCG	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Izmjena

8. Zakon o odbrani	8,9	Savet ministara	Ministarstvo odbrane	Izmjena
9. Zakonik o parničnom postupku	22	Vlada RCG	Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija	Izmjena
10. Zakon o opštem upravnom postupku	22	Vlada RCG	Ministarstvo pravde	Izmjena
11. Zakon o upravnom sporu	22	Vlada RCG	Ministarstvo pravde	Izmjena
12. Zakon o vanparničnom postupku	22	Vlada RCG	Ministarstvo pravde	Izmjena
13. Zakon o advokaturi	23	Vlada RCG	Ministarstvo pravde	Novi zakon
14. Okvirni antidiskriminacioni akt	24	Vlada RCG	Ministarstvo pravde, Ministarstvo za zaštitu prava pripadnika nacionalnih i etničkih grupa	Novi zakon
15. Zakon o rodnoj ravnopravnosti	25	Vlada RCG	Ministarstvo pravde, Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Novi zakon Vladina Kancelarija za ravnopravnost polova pripremila je nacrt zakona o rodnoj ravnopravnosti
16. Zakon o rehabilitaciji	28	Vlada RCG	Ministarstvo pravde	Novi zakon
17. Zakonik o stvarnim pravima	29,30,31,32,33,34,35,36,37	Vlada RCG	Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija, Ministarstvo ekonomije	Novi zakon Nacrt je u pripremi

18.Zakon o zaštiti tajnosti ličnih podataka	40	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, Sekretarijat za zakonodavstvo, Ministarstvo kulture i medija	Novi zakon u proceduri je
19.Zakon o vjerskim zajednicama	42,44	Vlada RCG	Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo za zaštitu prava pripadnika nacionalnih i etničkih grupa	Novi zakon
20.Zakon o vojsci Jugoslavije	45,46,47,48,49,50,51	Savet ministara	Ministarstvo odbrane	
21.Zakon o nedozvoljenoj koncentraciji štampanih medija	52	Vlada RCG	Ministarstvo kulture i medija	Novi zakon
22.Zakon o ratifikaciji Konvencije o prekograničnoj televiziji	53	Vlada RCG	Ministarstvo kulture i medija	Novi zakon
23.Zakon o javnim okupljanjima	54,55	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Izmjena
24.Zakon o suzbijanju nereda na sportskim takmičenjima	56	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Novi zakon
25.Zakon o nevladinim organizacijama	57	Vlada RCG	Ministarstvo pravde	Izmjena
26.Zakon o izboru odbornika i poslanika	58,59,60,61	Vlada RCG	Ministarstvo pravde	Izmjena

27.Zakon o crnogorskom državljanstvu	62,63,64,65,66	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Novi zakon U izradi je
28.Zakon o prebivalištu i boravištu građana	68	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Izmjena
29.Zakon o kretanju i boravku stranaca zakon	69	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Novi zakon U izradi je Zakon o strancu
30.Zakon o azilu	70	Vlada RCG	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Novi zakon Predlog je u skupštinskoj proceduri
31.Porodični zakon	71	Vlada RCG	Ministarstvo pravde, Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Novi zakon u izradi je
32.Zakon o stručnom obrazovanju	72	Vlada RGG	Ministarstvo prosvjete i nauke	Izmjena
33.Zakon o gimnaziji	72	Vlada RGG	Ministarstvo prosvjete i nauke	Izmjena
34.Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju	74	Vlada RCG	Ministarstvo prosvjete i nauke	Izmjena
35.Zakon o samostalnim umjetnicima	75	Vlada RCG	Ministarstvo kultura i medija	Novi zakon u izradi je
36.Zakon o arhivskoj djelatnosti	76	Vlada RCG	Ministarstvo kulture i medija	Novi zakon

37.Zakon o spomen-obilježjima, istorijskim događajima i ličnostima	77	Vlada RCG	Ministarstvo kulture i medija	Novi zakon
38.Zakon o zaštiti spomenika kulture	78	Vlada RCG	Ministarstvo kulture i medija	Novi zakon radna verzija nacrta Zakona o kulturnim dobrima
39.Zakon o izdavaštvu	80	Vlada RCG	Ministarstvo kulture i medija	Novi zakon
40.Zakon o bezbednoj hrani	81	Vlada RCG	Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Novi zakon
41.Zakon o bezbednoj krvi	82	Vlada RCG	Ministarstvo zdravlja	Novi zakon
42.Zakon o prekidu trudnoće	83,84	Vlada RCG	Ministarstvo zdravlja	Novi zakon
43.Zakon o transplataciji	85	Vlada RCG	Ministarstvo zdravlja	Novi zakon
44.Zakon o opojnim drogama	86	Vlada RCG	Ministarstvo zdravlja	Novi zakon